

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
факультет іноземних мов
кафедра англійської мови і літератури

Магістерська робота
на тему: ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ГОВОРІННІ
АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: ПСИХОЛОГО-
ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Студентки 6 курсу 612 групи
Напрямку підготовки 014 Середня освіта
6.020303 Англійська мова і література
та друга іноземна мова

Серни Марини Володимирівни
Науковий керівник к. п. н., доц.
Шибя А. В.

Національна шкала

Кількість балів: Оцінка: ECTS

Члени комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Чернівці 2022

Зміст

Умовні скорочення.....	3
Summary.....	4
Вступ.....	6
Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ГОВОРІННІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	11
1.0 Вступні зауваження.....	11
1.1 Загальна характеристика іншомовної компетентності в говорінні	11
1.2 Психофізіологічна основа говоріння	17
1.3 Вікові особливості учнів початкової школи.....	22
1.4 Основні підходи та методи навчання говоріння.....	26
Висновки до 1 розділу	33
РОЗДІЛ II.....	34
ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТА ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ГОВОРІННІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	34
2.0 Вступні зауваження.....	34
2.1 Психологічні фактори впливу на формування компетентності в говорінні учнів початкової школи	34
2.2 Основні підходи та методи формування іншомовної компетентності в говоріння учнів початкової школи.....	38
2.3 Умови формування іншомовної компетентності в говорінні учнів початкової школи.....	42
Висновки до 2 розділу	47
РОЗДІЛ III.....	48
АПРОБАЦІЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДРАМАТИКО-ПЕДАГОГІЧНОГО МЕТОДУ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ	48
ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ГОВОРІННІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	48
3.0 Вступні зауваження.....	48
3.1 Організація та проведення пробного навчання	48
3.2 Інтерпретація результатів пробного навчання	56
Висновки до 3 розділу	62

Висновки.....	63
Список джерел.....	65
Додатки.....	71
Додаток А.....	71
Додаток Б.....	72
Додаток В.....	73
Додаток Г.....	74
Додаток Д.....	75
Додаток Е.....	77
Додаток Ж.....	79
Додаток И.....	82
Додаток К.....	85
Додаток Л.....	86
Додаток М.....	87
Додаток Н.....	88
Додаток П.....	89

Умовні скорочення

ІКвГ – Іншомовна компетентність в говорінні;

ІК – іншомовна компетентність;

ПШ – початкова школа.

Summary

The MA reseach is devoted to the studying of factors affecting the formation of English speaking competence of primary school students.

English speaking is one of the most important competences today. In the 21st century, when the international ties with other countries are expanding and strengthening, when the world of professions is increasingly choosing the online sphere, which makes it possible to cooperate with different countries, when because of the war people are looking for a new place of living in different states that have sheltered them, the ability to speak English is no longer just an advantage or privilege, but a **necessity**.

The problem of the research: the lack of attention to speaking in the past has negative consequences. At the end of the 11th grade, students can take an external independed examination in English (ZNO), the test is based on three basic skills (reading, listening, writing), speaking is absent. Ignoring speaking leads to the fact that starting from the primary school, teachers tend to omit or complete tasks such as "discuss", "talk in pairs", "describe the situation" etc. in a hurry.

Moreover, in most methodological manuals methods and approaches of teaching speaking are presented chaotically. So, if a primary school teacher wants to find an effective method of teaching speaking, he/she should analize an enormous amount of material. So, in our MA reaserach we have chosen the four most effective methods of teaching speaking in a primary school.

Object of the research: developing of English speaking competence in primary school students.

Subject of the research: the process of formation English speaking competence in the primary school students with the help of drama teaching method.

The aim of the research is the theoretical investigation of English speaking competence, the psychophysiological aspect of the development of primary school students, and the action research conducted with primary school pupils using Drama teaching method.

The tasks of the MA research:

- The investigation of the most effective methods of teaching foreign language competence in speaking, which are able to overcome possible difficulties;
- Analysis of the psychophysiological basis of speaking and the specifics of learning to speak of primary students;
- Approbation of an action research using the Drama teaching method.

The scientific novelty of the research implies in the use of the Drama teaching method in English lessons to improve foreign language speaking skills and in sorting useful methods of teaching English speaking competence in a primary school.

The theoretical significance of the research is determined by the fact that the research results can be used in further research of this topic, as well as in methodology, psychophysiology and pedagogy.

The practical value of the research is determined by the fact that they can be used in further work on this topic, as well as basic material for writing scientific papers, as well as in methodology, psychophysiology and pedagogy.

The following **theoretical methods** were used to conduct the research: analysis of scientific literature, analysis and generalization of collected information; classification, induction, deduction. We used the following **empirical methods**: observation, description, comparison, action research.

The MA research consists of an introduction, three chapters, conclusions and a list of used sources and illustrative material.

Key words: *English speaking competence, English language, primary school, psychological aspect, modern methods and approaches, drama teaching method.*

Вступ

Говоріння іноземною мовою – одна з найважливіших компетентностей сучасності. В 21 столітті, коли міжнародні зв'язки України з іншими країнами розширюються та міцнішають, коли світ професій все частіше обирає онлайн сферу, що дає можливість співпрацювати з різними країнами, коли через війну люди шукають порятунку в нових державах, що їх прихистили, вміння спілкуватися англійською мовою – вже не просто перевага, а необхідність.

Тому, наразі, перед сучасним педагогом іноземної мови постали такі основні завдання: привити учням любов та інтерес до англійської мови; навчити учнів виражати свої думки іноземною мовою; спілкуватись вільно; долати мовний бар'єр; моделювати комунікативні ситуації та інші.

Усне мовлення – це, як і письмо, продуктивна компетентність, тому опанувати цю навичку непросто, для того, щоб шлях від думки до мовлення став якомога швидшим, а учень міг складати коректні висловлювання, вчитель повинен довести цей процес до автоматизму, адже саме так працює в нас і з рідною мовою. Безумовно, це потребує багато часу, зусиль та практики. Завдання ускладнюється коли річ іде не про дорослого та свідомого учня, а дитину в початковій школі. Молодший школяр ще не усвідомлює своєю мети та користі від навчання говоріння англійською мовою. Проте, ситуація стає кращою якщо вчитель володіє знаннями про психофізіологічні особливості учня початкової школи, його інтереси та провідну діяльність, а також володіє методами навчання говоріння дітей саме цього віку.

Дослідженням цього питання займались багато вчених: С. Ю. Ніколаєва [26], О. І. Артемова [1], А. Я. Басіна [2], О. Б. Бігич [4], О. І. Вишневський [6], Н. Д. Гальскова [7], Н. І. Жинкин [11], О. Я. Коваленко [17], О.В. Котенко [20], І. М. Кравченко [22], Т. К. Полонська [29], Е. І. Пассов [28] та інші

Актуальність теми дослідження: полягає в тому, що внаслідок змін в системі освіти, та переоцінці компетентності в говорінні, як методу мовленнєвої діяльності, в багатьох методиках навчання іноземної мови, методи та підходи навчання говоріння ще невизначені. Також, методи та підходи в методичних

посібниках описані хаотично. Тому, якщо вчитель початкових класів захоче ознайомитись з ефективними методами, йому потрібно опрацювати багато неактуальної інформації та самостійно проаналізувати їх. Саме тому, ми проаналізували багато методів та підходів і зробили підбірку методів та підходів навчання іншомовної компетентності в говорінні, що будуть актуальними для учня початкових класів.

На перший погляд, ми можемо спостерігати за якісними змінами в системі освіти. Можливість дітей молодшого шкільного віку отримати якісну початкову освіту є стратегічним пріоритетом реформи української школи, які передбачаються законом «Про освіту» [12] та «Концептуальними засадами реформування середньої школи» [18].

Згідно з концепцією Нової української школи зміст освітніх програм початкової освіти звертає увагу на формування в учнів ключових компетентностей. Однією з них є спілкування англійською, яке має на меті оволодіти простими висловлюваннями та користуватись ними на рівні автоматизму, висловлювати свої думки англійською мовою, оволодіти вміннями міжкультурного спілкування, що безумовно реалізує соціальну адаптацію дитини.

З іншого боку, недостатня увага говорінню в минулому, дається взнаки. На підтвердження поданого аргументу хочемо навести приклад ситуація, де говорінню не надається достатньо уваги. Наприкінці 11 класу, учні можуть здавати ЗНО з англійської мови, в основу тесту закладено три основні навички (читання, слухання, письмо), говоріння відсутнє. Ігнорування говоріння призводить до того, що починаючи ще з молодших класів такі завдання як «подискутайте», «обговоріть», «опишіть ситуацію» вчителі схильні опускати або ж виконувати поспіхом.

Як наслідок, в нашій магістерській роботі ми доводимо необхідність звертати особливу увагу на такі завдання, а також наводимо приклад у вигляді апробації пробного навчання з метою розвитку говоріння та добірки вправ.

Тема дослідження: Формування компетентності в говорінні англійською мовою учнів початкової школи: психолого-педагогічний аспект.

Об'єкт дослідження: Процес навчання англійської мови в початковій школі. Компетентність в говорінні англійською мовою в учнів початкової школи.

Предмет дослідження: Психолого-педагогічний аспект процесу формування компетентності в говорінні учнів початкової школи за допомогою драматико-педагогічного методу навчання.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати компетентність в говорінні та психофізіологічний аспект розвитку молодшого школяра; експериментально перевірити умови формування компетентності в говорінні за допомогою використання драматико-педагогічного методу.

Виходячи з мети, до магістерської роботи сформульовано наступні **завдання:**

- Дослідження найбільш ефективних методів навчання іншомовної компетентності в говорінні, що здатні подолати можливі труднощі;
- Дослідження психофізіологічної основи говоріння молодших школярів;
- Організація пробного навчання з використанням драматико-педагогічного методу.

Методи та методологія дослідження. Для написання магістерської роботи ми користувались такими теоретичними методами: аналіз наукової літератури, аналіз та узагальнення зібраної інформації; класифікацію, індукцію, дедукцію. Ми використовували такі емпіричні методи: спостереження, опис, порівняння, пробне навчання.

Наукова новизна дослідження полягає у дослідженні використання драматико-педагогічного методу на уроках англійської мови в початковій школі для удосконалення іншомовної компетентності в говорінні. Вперше вже відомі методи та підходи класифіковано відповідно до їх доцільності використання в молодшій школі для навчання іншомовної компетентності в говорінні.

Теоретичне значення дослідження визначається тим, що результати дослідження можна використовувати у подальшому дослідженні даної теми, а також в методиці, психофізіології та педагогіці.

Практичне значення дослідження визначається тим, що їх можна використати в подальшій роботі над даною темою, як базовий матеріал для написання наукових робіт, а також в таких галузях науки: методологія, педагогіка, психологія.

Апробація результатів дослідження. Основні ідеї та засади магістерської роботи було описано в публікаціях: Серна М. В. Формування компетентності в говорінні англійською мовою учнів початкової школи: психолого-педагогічний аспект: тези студентської наукової конференції Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, м. Чернівці. 14 квіт. 2022 р.; Серна М. В. Формування компетентності в говорінні англійською мовою учнів початкової школи: психолого-педагогічний аспект: стаття, онлайн збірник «Магістерські студії», випуск 3, Чернівці, 2022.

Структура роботи

Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

У вступі обґрунтовано вибір теми дослідження, мету, завдання, методи дослідження, теоретичне значення, апробацію результатів дослідження, актуальність та новизну курсової роботи.

У першому розділі описано основні характеристики іншомовної компетентності в говорінні, психофізіологічний аспект говоріння, особливості психофізіологічного розвитку молодшого школяра, основні методи та підходи до навчання говоріння та можливі труднощі під час навчання іноземного говоріння.

У другому розділі психологічні фактори впливу на іншомовну компетентність в говорінні, педагогічні умови формування навички говоріння та в деталях розглянуто драматико-педагогічний метод.

У третьому розділі розроблено та проведено пробне навчання з метою використання драматико-педагогічного методу для покращення компетентності

в говорінні школярів, репрезентовано підбірку вправ для покращення навичок говоріння в початковій школі.

У *висновках* підсумовано одержані результати й визначено можливі шляхи подальшого дослідження актуальних питань у магістерській роботі.

Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ГОВОРІННІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

1.0 Вступні зауваження

У даному розділі розглянуто основні характеристики компетентності в говорінні. Досліджено його психофізіологічний процес. Проаналізовано основні методи та підходи до навчання говоріння. Визначено вікові особливості учнів початкової школи.

1.1 Загальна характеристика іншомовної компетентності в говорінні

Говоріння – є одним із чотирьох основних видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письмо), що є невід’ємною складовою комунікативної системи. Іншомовна компетентність в говорінні, вважається, однією з найскладніших навичок, що школяр має опанувати на уроках англійської мови.

На жаль, раніше, даній навичці надавали другорядного значення. Ми можемо побачити це навіть зараз: по завершенню навчання учні здають іспит ЗНО з англійської мови, де відсутня перевірка тільки однієї навички - говоріння. Як наслідок, невисокий рівень розвитку ІК в говорінні учнів, недостатня кількість вправ у підручниках та виникнення мовленнєвого бар’єру. Саме тому, сучасному вчителю англійської мови слід переглянути кількість часу відведеного на відпрацювання говоріння та підхід до його навчання та спершу необхідно детально розібратись «Що таке говоріння з точки зору методології?».

Багато науковців досліджували термін «говоріння» та «компетентність в говорінні», розглянемо думки С. Ю. Ніколаєвої, Д. Хаймса, І. А. Зимньої, та А. Л. Андрєєва:

С. Ю. Ніколаєва в своєму підручнику «Методика викладання іноземної мови в середніх навчальних закладах» стверджує, що «Говоріння – це усний продуктивний вид МД, за допомогою якого відбувається усне спілкування іноземною мовою в діалогічній формі (паралельно з аудіюванням) і в монологічній формі. Воно спрямоване до однієї особи або до необмеженої кількості осіб.» [26с. 143]. Відповідно можна дійти висновку, що Іншомовна

компетентність у говорінні (ІК) – це вміння, що включає компетентність в діалогічному мовленні та в монологічному.

Мовознавець та лінгвіст Д. Хаймс визначає компетентність говоріння як «внутрішнє знання ситуаційної доречності мови; як здатності, що дозволяє бути учасником мовної діяльності.» [49].

У той час, педагог О. Я. Коваленко вважає, що компетентність говоріння – це

- оволодіння складними комунікативними навичками і вміннями, формування
- адекватних умінь в нових соціальних структурах, знання культурних норм і
- обмежень в спілкуванні, знання звичаїв, традицій, етикету в сфері
- спілкування, дотримання правил пристойності, вихованість; орієнтація в
- комунікативних засобах, властивих національному менталітету[17].

Сучасний вчитель англійської мови Д. Ель, у своїй статті «Використання реалій при навчанні говоріння» вважає, що «Говоріння — це продуктивна (як і письмо) дуже складна для опанування навичка у тому сенсі, що під час продукування власної думки усно, людський мозок виконує дуже багато операцій за обмежений проміжок часу.» [50].

Відповідно можна дійти висновку, що Іншомовна компетентність у говорінні (ІК) – це продуктивне вміння, що включає компетентність в діалогічному мовленні та в монологічному.

Оскільки говоріння реалізується в двох формах: діалогічній та монологічній розглянемо детальніше визначення:

Діалог (грец. *diálogos* — бесіда, розмова) — форма усного мовлення, у процесі якої відбувається безперервний обмін висловлюваннями між двома чи кількома співрозмовниками. [44, с. 147]

Діалогічне мовлення володіє кількома особливостями, з якими можна ознайомитись на рис. (див. рис. 1.1)

Особливості діалогічного мовлення

Комунікативні особливості	Психолочні особливості	Мовні особливості
Запит – повідомлення інформації	Вмотивованість	Еліптичність (неповні репліки) - Would you like a meat sandwich or cheese sandwich? - A cheese sandwich, please.
Пропозиція – (не) прийняття	Зверненість	Наявність «готових» мовленнєвих одиниць (кліше): Excuse me! Thanks a lot.
Обмін судженнями/думками/враженнями	Ситуативність (Іде!)	Наявність слів-«заповнювачів пауз»: well, you know, let me see, look here, I say.
Взаємо переконання/обґрунтування Точки зору	Емоційна забарвленість Спонтанність	Наявність стягнених форм: I've; They're; You're; Where's; It's.
Комунікативні функції	Двосторонній характер	

Рис.1.1 «Особливості діалогічного мовлення» [48]. (за D. Hymes)

Монологічне мовлення, якого повинні навчити в школі, є елементом діалогу або групової бесіди з певними лінгво-психологічним и особливостями і особливостями діалогічного мовлення . В умовах природного спілкування монолог є доповіддю , лекцією , виступом. Монолог (грец. monos — один, єдиний і logos — слово, думка) — форма усного мовлення, що передбачає розгорнуте, зв'язне і безперервне висловлювання однієї особи, яке спрямоване до одного співрозмовника чи аудиторії [44, с. 161].

Особливості монологічного мовлення

Комунікативні особливості	Психологічні особливості	Мовні особливості
Інформативна функція	Однонаправленість	Структурна завершеність речень
Впливова функція	Зв'язність (думки, мовлення)	Наявність мовних засобів між фазового зв'язку: адвербалій - часу і послідовності (later, after that) - причин і наслідку (why, firstly) Усно мовленнєвих формул - початку, продовження, закінчення висловлювання (to begin with, by the way) - вираження ставлення мовця до висловлювання (to my mind)
Експресивна функція	Тематичність	Відносна повнота висловлювання
Розважальна функція	Контекстуальність	Розгорнутість
Ритуально-культурна функція	Відносно безперервний спосіб мовлення	Досить складний синтаксис
Комунікативна функція	Послідовність і логічність	Різноструктурність фраз

Рис. 1.2 «Особливості монологічного мовлення» [24] (за О. Михайлова)

Психологи вбачають у мовленні особливий вид діяльності, спрямований на задоволення комунікативної потреби. Мовлення, як і будь-яка інша діяльність, характеризує дві протилежні сторони: зовнішню і внутрішню. Внутрішня сторона (що в мовленні є мислення, упорядкування думок, пошук необхідних, «влучних» слів або словосполучень) регулює зовнішню. У мовленні такою внутрішньою стороною є вираження змісту або мовленнєве оформлення [14].

Зовнішню сторону науковці називають ще моторною або виконавчою, вона виражена артикуляцією. При цьому варто зауважити, що зовнішній процес мовлення являє собою не просто вокалізацію внутрішнього мовлення, а насамперед його реконструкцію і вдосконалення. Отже, мовлення як діяльність характеризує єдність вищевказаних двох сторін. Воно починається з мотиву і плану та завершується результатом, досягненням наміченої на початку цілі; в середині ж лежить динамічна система конкретних дій і операцій, спрямованих на це досягнення [14]. (див. рис. 1.3 та рис. 1.4)

Зовнішня сторона мовленнєвої діяльності (моторна, виконавча)	Внутрішня сторона мовленнєвої діяльності
Вокалізація, реконструкція та вдосконалення внутрішнього мовлення	Упорядкування думок, пошук необхідних конструкцій, слів. Регулює зовнішню.

Рис. 1. 3 «Зовнішня та внутрішня сторона мовленнєвої діяльності» [14]
(за І. Зимня)

На рис. можна ознайомитись з процесом мовлення в повному обсязі:

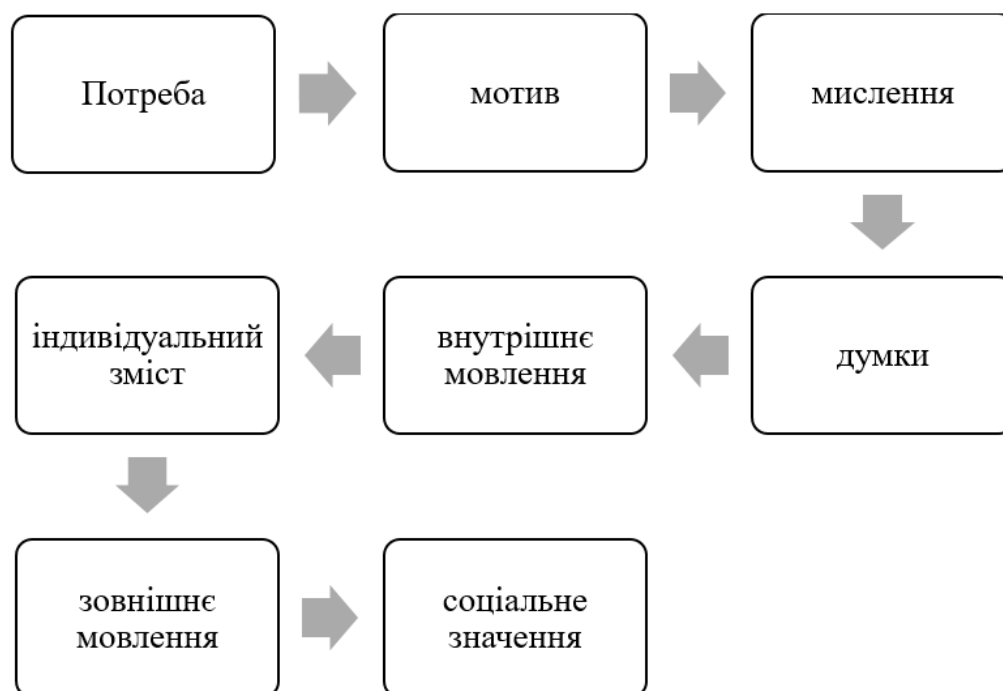

Рис. 1.4 «Процес мовлення» [14] (за І. Зимня)

А.Зимня пропонує розподіл процесу мовлення на три рівні: спонукальний (потреба, мотив, мета); формуючий (мислення, думки, їх оформлення у

внутрішньому мовленні та певний індивідуальний зміст як результат); реалізуючий (оформлення індивідуального змісту в зовнішньому мовленні і, як результат, певне соціальне значення) [14].

Володіння мовою завжди характеризується вмінням думати на іноземній мові. Положення про те, що лише рідна мова може бути безпосередньо пов'язана з мисленням людини не відповідає даним фізіології вищої нервової діяльності. Слова є другорядними подразниками тоді і лише тоді, коли вони безпосередньо асоціюються з поняттями [3, с. 31].

Проте, є підстави вважати, що спілкування рідною мовою відбувається автоматично: мовець думає тільки про те що саме сказати та черговість. В той час, під час говоріння іноземної мови людина (яка не володіє мовою на високому рівні) думає не тільки про те в якій послідовності виразити комунікативне повідомлення, мовець намагається підібрати мовні засоби, щоб вони співвідносились з його мовним задумом.

Іншими словами, умовою здійснення діяльності говоріння є наявність мовленнєвих навичок: граматичних, лексичних, артикуляційних та інтонаційних. Вказані навички в сукупності складають операційний рівень говоріння як уміння. Проте ця сукупність ще не є власне умінням, бо останнє не можна звести до суми елементів, що його складають. Уміння має свої власні якості: цілеспрямованість, продуктивність, самостійність, динамічність, інтегрованість [26, с. 143].

Цілеспрямованість уміння забезпечує функціонування сфери мислення: постійне співвіднесення мотиву й цілі, сигналів зворотного зв'язку – вербальної та невербальної реакції співрозмовника, знань про нього, ситуації та контексту всієї діяльності.

Продуктивність – стосується як змісту, так і форми висловлювання. З точки зору змісту – це багатство фактів, відомостей, думок, потрібних для досягнення поставленої мети. Стосовно форми продуктивність визначається кількістю нових комбінацій засвоєного матеріалу: чим менше у висловлюванні заученого, тим вища його продуктивність.

Самостійність уміння говорити іноземною мовою передбачає незалежність від рідної мови (безперекладний характер говоріння), а також від опор-підказок, що свідчить про самостійне планування свого висловлювання і підбір відповідних мовленнєвих засобів.

Динамічність уміння – це його здатність до переносу. Вона співвідноситься з такою ознакою навички як гнучкість, проте гнучкість забезпечує перенос навички в аналогічні ситуації спілкування, а динамічність уміння – у нові.

Під *інтегрованістю* розуміють таку якість уміння, що виникає на основі активного синтезу різних навичок, на яких воно базується (автоматизовані компоненти), а також інтеграції мотивів, інтересів, життєвого досвіду, знань, усіх сфер особистості мовця. З останнього випливає важливий методичний висновок: навчання мовленнєвого вміння неможливе без підключення усіх сфер особистості учня [26, с. 144].

Отже, процес мовлення – багатоетапний та складний процес, що реалізується в діалогічній й монологічній формах та базується на мисленні, а слова є тільки другорядним елементом процесу говоріння. Дане твердження допомагає людям опанувати іноземні мови. Іншими словами, педагогу потрібно спроектувати таке середовище, щоб учні навчились спершу мислити іноземною мовою і тільки потім називати вже знайомі поняття іноземними словами, які теж необхідно засвоїти на уроках англійської мови. Окрім того, для автоматичного оволодіння ІК в говорінні потрібно формулювати в учнів уміння, що має такі якості: цілеспрямованість, продуктивність, самостійність, динамічність, інтегрованість.

1.2 Психофізіологічна основа говоріння

Навчання іноземної мови, а особливо іноземного говоріння – нелегкий процес. Проте вчитель англійської мови може зустрітись з багатьма труднощами на невдачами. Зазвичай, основною причиною невдач в процесі навчання говоріння є ігнорування психофізіологічних механізмів говоріння.

До прикладу, коли учні намагаються висловити свою думку іноземною мовою, вони перекладають речення та фрази з рідної мови на іноземну, при цьому намагаючись не забути використати граматичні правила. Проте, як вважають психолінгвісти, природне мовлення відбувається автоматично та підсвідомо, відповідно часу на граматичний аналіз не має. Виникає питання, чому процес ІШ компетентності говоріння навчають по іншому?

Сучасні психолінгвісти доводять, що механізми набуття навичок мовлення рідною та іноземною мовами багато в чому схожі. Пам'ять зберігає образи і почуття як первинні джерела інформації, тоді як слова завжди похідні. Отже, ми мислимо не словами, а образами. Слово - це звуковий образ. Механізм утворення звукових образів і асоціацій іноземною мовою такий самий, як і рідною, тобто через відчуття, які забезпечують сприйняття. У ході життєвого досвіду відбувається накладання звукових образів на мисленнєві. Багаторазова повторюваність такого накладання дає змогу формувати стійкі звукові образи і асоціації. Так формуються автоматичні навички володіння будь-якою мовою [23].

Окрім того, останні дослідження нейрологів та психолінгвістів дають відповідь на наші запитання:

1. Кожна людина мислить не рідною мовою, а кодовою мовою уявлень і асоціацій, яка безпосередньо пов'язана з рідною. Це створює ілюзію того, що ми мислимо рідною мовою.

2. Слово - це звуковий образ, що використовується для вираження того, що ми бачимо, думаємо або відчуваємо.

3. Для вироблення необхідних навичок автоматизму у говорінні іноземною мовою слід забезпечити багаторазове повторення і «програвання» («проживання») мовленнєвих зразків через різноманітні ситуації, що стають досвідом учня, в ході якого устанавлюються необхідні для користування мовою асоціативні зв'язки

5. У людини в корі головного мозку для кожної мови формується незалежний центр управління мовленням.

6. Під час навчання іноземної мови головною перешкодою на шляху набуття автоматичних навичок говоріння є використання рідної мови [6].

Як зазначалось раніше, процес мовлення не можливо реалізувати без психовізіологічних механізмів говоріння.

Механізми мовлення – це складні конструкції, які є основою навчально-мовленнєвої діяльності, адже мовлення відбувається, якщо „запускається” його механізм [11, с. 38].

Є.І. Пассов описує наступні механізми, що забезпечують мовну поведінку:

«1. Механізм репродукції , тобто дослівне або трансформоване відтворення тексту або його фрагмента.

2. Механізм вибору - забезпечує підбір слова, моделі, структури, фрагмента тексту, теми для висловлювання і т.п. Очевидно, що при розвинених синонімічних засобах мови, що передають найтонші відтінки значення, без цього механізму підготовка промови була б неможлива.

3. Механізм комбінування - з'єднує знайомі компоненти в нових поєднаннях. Тільки використовуючи цей механізм, ми можемо описувати нові, раніше не зустрічалися явища або по-новому оцінювати вже знайомі факти. Він же відповідає за утворення нових слів шляхом комбінування афіксів (тобто приставок, суфіксів).

4. Механізм конструювання (трансформації) - включається, коли відповідно до цілей спілкування необхідно перебудувати структуру, отриману в результаті роботи вже названих механізмів.

5. Механізм попередження. Механізм попередження відповідає за те, щоб говоріння здійснювалося плавно, без тривалих пауз і слів-паразитів, самовиправлень. Добре розвинений механізм попередження забезпечує структурне і смислове прогнозування при говорінні.

6. Механізм дискурсивної. Якщо попередній механізм забезпечує підготовку усного висловлювання, то механізм дискурсивної здійснює зв'язок з актуальною ситуацією говоріння.» [28]. (див. рис. 1.5)

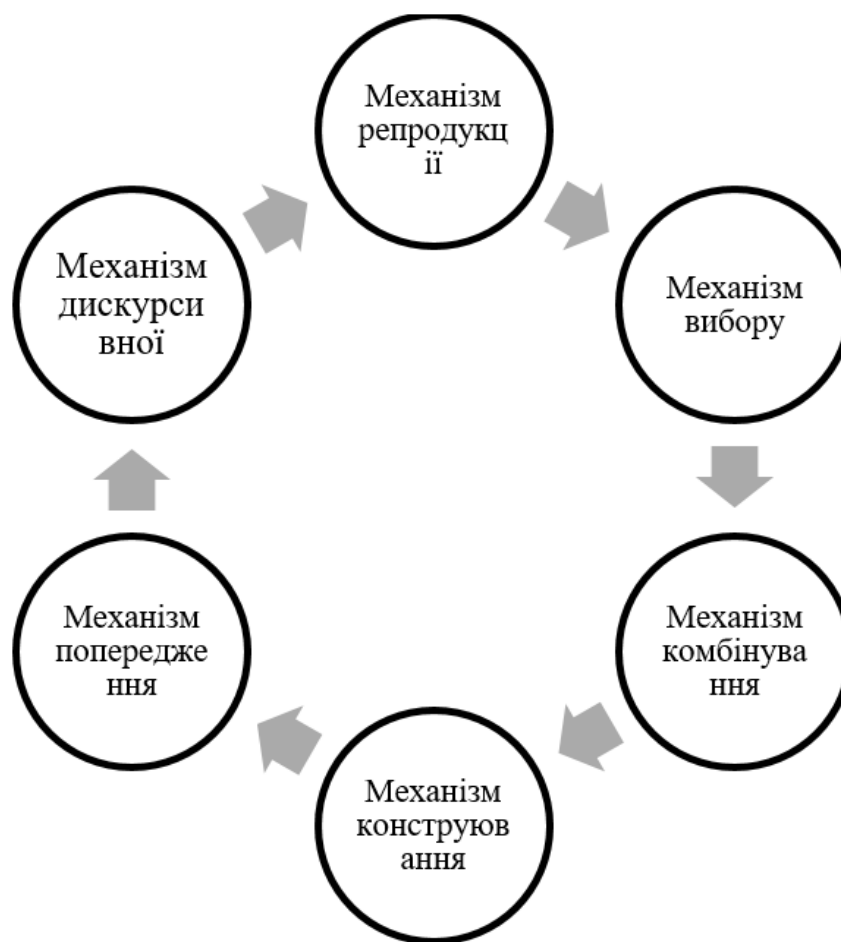

Рис. 1.5 «Механізми, що забезпечують мовну поведінку.» (за Є. Пассов)
[28]

Окрему увагу ми приділили дослідженню психологічним особливостям Діалогічного мовлення та монологічного, адже, як відомо, III компетентність в говорінні реалізується в цих двох формах.

Педагог Холод І. В. визначає такі психологічні особливості діалогічного мовлення:

1. Зверненість мовлення. Спілкування, як правило, проходить у безпосередньому контакті учасників, і доповнюється позамовними засобами спілкування (мімікою, жестами, контактом очей, позами співрозмовників). З їх допомогою мовець виражає свої бажання, сумніви, жаль, припущення. І, отже, їх не можна ігнорувати в навчанні іншомовного спілкування.

2. Цілеспрямованість.

3. Комунікативна вмотивованість. Як і будь-який інший вид МД, ДМ завжди вмотивоване, в умовах навчання мотив сам по собі виникає далеко не

завжди, тому необхідно створити умови, в яких у школярів з'явилося б бажання та потреба щось сказати. Мотивації мовлення сприяють також сприятливий психологічний клімат на уроці, доброзичливі стосунки, зацікавленість в роботі).

4. Ситуативність. Існує чітка співвіднесеність ДМ з певною ситуацією. У процесі навчання – це мовленнєві або комунікативні ситуації. Комунікативна ситуація (КС) – це сукупність обставин, які спонукають людину до мовлення). Вони завжди містять у собі стимул до мовлення. Існують природні (виникають самі по собі) та навчальні/штучні (спеціально створені за допомогою вербальних і різних невербальних аудіовізуальних засобів) [44, с.76].

З погляду психології ММ властиві такі риси:

1. Однонаправленість. Монологічне мовлення не розраховане на відповідну реакцію у вигляді мовлення уголос.

2. Зв'язність, яка відрізняє монологічне мовлення від випадкового набору речень і розглядається у двох аспектах — психологічному та мовному.

3. Тематичність тобто співвіднесеність висловлювання з будь-якою досить загальною темою, яка, у свою чергу, розпадається на ряд підтем або мікротем.

4. Контекстність, яку, однак, не слід протиставляти ситуативності – властивій рисі діалогічного мовлення. Монолог теж може бути ситуативним (наприклад, спонтанне висловлювання – розгорнута репліка (мікромонолог) у діалозі). В деяких випадках монологічне мовлення може бути наочно-ситуативним (наприклад, у кінофільмі, телепередачі).

5. Безперервність. Монологічне висловлювання, як правило, не обмежується однією фразою і триває протягом певного часу, не перериваючись, завдяки чому досягається завершеність думки.

6. Послідовність і логічність. Ці якості монологічного мовлення реалізуються в розвитку ідеї основної фрази шляхом уточнення думки, доповнення до неї, пояснення, обґрунтування тощо [44, с. 88].

Таким чином, учні мислять за допомогою кодової мови (мови асоціацій та уявлень), компетентність говоріння навчається за допомогою вироблення

навичок автоматизму володіння тими чи іншими структурами. Існують такі механізми говоріння: механізм репродукції, механізм вибору, механізм комбінування, механізм конструювання, механізм попередження та механізм дискурсивної. Окрім того, ми вияснили, що діалогічне мовлення та діалогічне мають свою психофізіологічні особливості. Наприклад Діалогічне мовлення є багатонаправлене, ситуативне, комунікативно вмотивоване та цілеспрямоване. Монологічне мовлення є однонаправлене, зв'язне, тематичне, контекстне, безперервне та логічне.

1.3 Вікові особливості учнів початкової школи

Відповідно до вікової періодизації державного стандарту учні починають початкову школу в 6-7 років та закінчують в 9-10 років. За психологічними нормами даний період називають періодом молодшого шкільного віку. В даний період відбувається зміна провідної діяльності у дітей: ігрову діяльність поступово заміняє навчальна діяльність. Такі зміни діти можуть переживати по-різному, тому, для легкої адаптації в новому середовищі дітям необхідна підтримка вчителів та батьків.

За твердженням фізіологів, початок навчання дітей в школі збігається з фізіологічною кризою, яка пов'язана з ендокринними та фізичними змінами і триває увесь період ПШ. У цей час спостерігається різкий ріст тіла, збільшення внутрішніх органів, підвищення втомлюваності, нервово-психічна мобільність дитини., нервово-психічна мобільність дитини. Наявність хрящової тканини у кістках молодших школярів зумовлює гнучкість їхнього кістково-сполучуваного апарату, що диктує необхідність використовувати значну кількість рухливих завдань, фізкультхвилинок, ігрових пауз упродовж уроків задля запобігання викривлення хребта, що може призвести до ослаблення організму дитини і позначитись на її кровообігу [21, с.75-76].

Характерною ознакою з точки зору фізіологічного розвитку молодших школярів є зростання м'язового апарату серця та особливості артеріального тиску. Частота серцевих скорочень у дітей 6-10 років стійка , разом з тим різка зміна емоційного фону з позитивного на негативний, зміна настрою негативно

позначаються на роботі серця. Тому, у процесі навчання іноземної мови позитивна атмосфера на уроці має ключове значення для подальшої мотивації дитини до іншомовного спілкування [21]. Іншими словами, взаємовідносини (rapport) між учителем та учнем в початковій школі повинні бути дружніми та партнерськими. Учень не має боятись зробити помилку чи задати запитання вчителю, молодшому школяреві категорично не рекомендовано отримувати негативні враження та переживання з уроку.

За словами Г. М. Бреслава, саме емоційне ставлення до вчителя є своєрідним «маяком» в емоційній сфері школяра, а роль вчителя як судді особливо важливе для дитини: емоційне забарвлення, яке виникає як результат оцінювання вчителя посилює або послаблює мотиви навчання, змінює самооцінку та рівень домагань учня початкової школи. І тому байдужість до навчання та, перш за все, до оцінок вчителів у цьому віці можна вважати показником відхилення [34, с. 22].

Психологи вважають, що учні початкової школи володіють високим рівнем розвитку мислення, пам'яті, уваги, сприймання та становленням довільної організації діяльності.

Пам'ять дітей молодшого шкільного віку має великі можливості. Високою ефективністю характеризуються й імітативні здібності дітей. Швидкість і міцність запам'ятовування, вікові імітативні здібності пояснюються як перевагою механізмів довготривалої пам'яті, так і наявністю явища «імпринтингу», тобто закарбування мовного або мовленнєвого матеріалу у свідомості за умови необхідної мотивації [26, с. 224-225].

Високий рівень розвитку пам'яті та явище «імпринтингу» передбачає використання кольорових ілюстрацій, флешок, візуалізації, пісень, відео кліпів, та аудіо супроводів.

У загальній структурі мислення молодших школярів головну роль відіграють конкретно-образні компоненти. Інтелектуальний розвиток учнів під час навчання іноземної мови досягається поєднанням комунікативно-практичної спрямованості навчання з когнітивною. Виявленням цього є опора на базу рідної

мови, загальнонавчальних спеціальних умінь та використання елементів філологізації [26, с. 225-226].

Необхідно зазначити, що увага учнів ПШ є досить мимовільною. Учні можуть забути записати домашнє завдання, але зосереджують свою увагу на чомусь яскравому, що викликає якісь сильні емоції (чи позитивні, чи негативні). В загальному дитина в молодшому шкільному віці здатна утримувати увагу 5-7 хвилин.

Також на даному віковому етапі розвивається самопізнання і особистісна рефлексія як здатність самостійно встановити межі своїх можливостей. Дуже важливо, щоб дитина розуміла свій творчий хист, бачила, що вона може і вміє робити, а особливо, краще за всіх. Здатність робити щось краще за всіх, на думку І. В. Дубровиної, принципово важлива для молодших школярів для розвитку у них почуття власної компетентності, вмілості [39, с. 35].

У молодшому шкільному віці формуються способи вольової регуляції: на першому етапі це вербальна інструкція вчителя, потім, з розвитком самосвідомості, вольовий акт збуджується власними потребами дитини. До закінчення молодшого шкільного віку формуються такі вольові риси характеру, як самостійність, наполегливість, витримка [5, с. 24].

Наприкінці молодшого шкільного віку настає глибока мотиваційна криза, коли мотивація, пов'язана з бажанням зайняти нову соціальну позицію, закінчилася, а предметні мотиви навчання часто відсутні. Наприклад, результати дослідження І. М. Веренкіної показали, що за період від 8 до 10 років кількість дітей, які хочуть вчитися через інтерес, 9 зменшується в 5 разів. Ця криза має такі симптоми: негативне ставлення до школи в цілому та необхідність відвідувати школу; відсутність бажання виконувати навчальні завдання; конфлікти з вихователями [34, с. 23].

Хочемо підсумувати вищесказане класифікацією «Особливості молодшого школяра» А. Басіної:

- Природна цікавість, готовність навчатись та пізнавати світ, яка за умови правильної організації процесу сприяє опануванню іншомовним спілкуванням учнів.

- Висока потреба у спілкуванні, спільних діях з іншими дітьми, відкритість та відсутність бар'єрів.

- Потреба індивідуальної уваги та заохочення. Відповідно до природного егоцентризму, дітям подобається говорити про себе та перебувати «у центрі подій».

- Високий відсоток «інструментального навчання» на шляху отримання знань. Малювання, розфарбовування, вирізання, що супроводжуються коментарями іноземною мовою сприяють ефективності сприймання іноземної мови.

- Мимовільність уваги, невисока тривалість процесу отримання знань. Молодшому школяреві важко зосередитися на певному виді діяльності більше ніж на 5-7 хв, що передбачає її часту зміну з метою збереження інтересу до навчання та відновлення рівня дитячої уваги.

- Висока фотографічність дитячої пам'яті до зовнішньопривабливих предметів.

- Образність мислення та фотографічна пам'ять. Доцільно дібрана та яскрава наочність забезпечує краще засвоєння іншомовного матеріалу [2].

Таким чином, можна визначити такі вікові особливості учнів ПШ:

- фізіологічна криза, що зумовлює часті фізкульт-хвилинки;

- різка зміна емоційного фону з позитивного на негативний, зміна настрою негативно позначаються на роботі серця;

- учні початкової школи володіють високим рівнем розвитку мислення, пам'яті;

- У структурі мислення школярів ПШ основну роль відіграють конкретно-образні компоненти;

- увага учнів ПШ є досить мимовільною;

- розвивається самопізнання і особистісна оцінка;

- формуються способи вольової регуляції;
- Наприкінці ПШ може наступити мотиваційна криза і учень може втратити інтерес до навчання.

Отже, ознайомившись з віковими особливостями учнів початкової школи, підсумуємо, що даний вік має свої недоліки: мимовільність уваги, фізіологічна криза, різка зміна настрою, потреба індивідуальної уваги та заохочення, швидка втомлюваність. Проте переваги все ж переважають: висока потреба у спілкуванні, природна цікавість, фотографічна пам'ять, особистісна рефлексія та відкритість до всього нового. Завдання вчителя, звертати увагу на особливості, що можуть завадити процесу навчання, а ще краще створити всі умови для того, щоб мінімізувати негативний ефект. І користуватись привілеями зазначеного віку.

1.4 Основні підходи та методи навчання говоріння

Методи навчання (в школі) – упорядковані способи взаємопов'язаної діяльності вчителя й учнів, спрямовані на розв'язання навчально-виховних завдань. Правильний добір методів відповідно до цілей і змісту навчання й вікових особливостей учнів сприяє розвитку їхніх пізнавальних здібностей, озброєнню їх уміннями й навичками використовувати набуті знання на практиці, готує учнів до самостійного набуття знань, формує їхній світогляд [9, с. 206].

Основними методами навчання говоріння в початковій школі прийнято вважати:

1. *Аудіо-лінгвальний метод*, створений Чарльзом Фрізом (1887-1967) та Робертом Ладо (1915) в США в 40-50-і роки XX ст.,

Суть запропонованого Фрізом і Ладо методу, який пізніше був названий американським методистом Нельсоном Бруком "аудіо-лінгвальним", полягає в роботі зі структурами, оскільки, на їх думку, знати мову — це уміти користуватися структурами, наповнюючи їх відповідним мовним матеріалом та вимовляючи їх у нормальному темпі спілкування.

У процесі оволодіння структурами мають місце такі послідовні етапи:

- заучування моделей шляхом імітації;

- свідомий вибір нової моделі у її протиставленні вже відомим;
- інтенсивне тренування з моделями і вільне вживання моделі.

На практиці аудіо-лінгвальний метод виглядає так: за аудіо-лінгвальним методом розпочинається роботою з коротким (4-6 реплік) діалогом, який містить необхідні для засвоєння граматичні структури. Заключним етапом є вивчення діалогу напам'ять. Усі вправи виконуються усно без будь-якої опори на друкований текст. Темп виконання вправ дуже високий — 20-25 речень за хвилину, а протягом 50-хвилинного уроку — 1000-1500 речень [20, с.95-98].

2. *Комунікативний метод* – це направленість на співрозмовника, оптимальність навчання з точки зору ефективності впливу на іншого. Цей метод, безпосередньо спрямований на побудову діалогу і його реалізацію, також в сучасній методиці називають «комунікативно-діяльнісним» [38, с.115].

Представник комунікативного методу навчання Є.І.Пассов вважав, що комунікативність полягає в тому, що наше навчання має бути організовано так, щоб за основними своїми якостями, рисами воно було подібним до процесу спілкування. Практична мовна спрямованість є не тільки метою, але і засобом, де і те, і інше діалектично взаємообумовлено [28, с. 36].

Виділяємо наступні принципи комунікативного методу навчання іноземних мов:

- діяльнісний характер комунікативного навчання, оскільки мовленнєве спілкування відбувається через мовленнєву діяльність. Оволодіння мовою повинно проходити в ході творчої діяльності, яка стимулює пізнавальну активність учнів;
- спрямованість навчання студента не на здобуття мовних знань, а на вироблення навичок (граматичних, лексичних, фонетичних, мовленнєвих умінь), що забезпечують можливість здійснення іншомовної мовленнєвої діяльності під час спілкування, реалізацію мови в актах комунікації;

- гуманістичний підхід до навчання: студенти отримують можливість вільного вираження власних думок і почуттів, самовираження особистості стає важливішим за демонстрацію

мовних знань, учасники спілкування почувають себе у безпеці від критики та покарання за помилки, навчальною нормою

вважаються окремі порушення мовних правил і випадкові помилки. В центрі уваги – особистість учня (“*learner-centred approach*”);

- зацікавлення студентів процесом навчання відповідно до їхніх інтересів, здібностей і потреб (“*the whole person approach*”). Курс навчання мові повинен бути зорієнтований на задоволення мовленнєвих потреб певної категорії тих, що навчаються [7].

3. *Драматико-педагогічний метод*. Значний інтерес викликає також і драматико-педагогічна організація навчання іноземних мов, яка цілком зорієнтована на дію. Основним девізом цього методу є: ми вчимо і вчимося мови головою, серцем, ногами і руками. Провідна ідея методу – вчителі іноземних мов можуть багато чого запозичити для своєї діяльності у професійних мистецтвознавців та акторів: зробити банальний діалог підручника напруженим і цікавим. Стрижнем драматико-педагогічної організації навчання є сценічна імпровізація [20].

З точки зору психологічних особливостей дітей, успішному впровадженню драматикопедагогічної технології сприяє надання дітям можливості багато рухатись, адже це не тільки співпадає з потребою віку, але й суттєво прискорює процес засвоєння іноземної мови. Адже фізична активність, за дослідженнями фізіологів, тісно пов'язана з мовленнєвою. Водночас це дозволяє дітям “скинути” зайву енергію, накопичення якої під час традиційного ведення уроку дається взнаки як порушенням дисципліни, так і вадами фізичного розвитку учнів молодшого шкільного віку [14, с. 127].

Не всі учні можуть показати та передати не те, що придумані емоції, а навіть і свої власні. Тому вводити драматичну технологію в навчальний процес потрібно маленькими кроками. Розпочати можна з легкого: продемонструвати монстра, песика, кішку тощо. Наступний крок – це залучення менш керованої діяльності, як наприклад гри, оскільки діти вже мають певну впевненість у своїх здібностях. Поступово включається все тіло дитини, залучаються всі емоції, жести, почуття. Повна діяльність дитини – це чудовий шлях до драматизації: діти вчаться розмовляти мовою тіла. Учні часто не усвідомлюють, що вони можуть говорити і по іншому. Але оскільки найголовніше у вивченні іноземної мови – це створення мовного середовища, головна увага надається мові, створенні умов спілкування. Дітям потрібно навчитися висловлюватися по різному: тихо, голосно, впевнено, сердито, емоційно тощо [51, с. 13].

4. *Метод повної фізичної реакції.* У практиці навчання іноземних мов за кордоном широке застосування знайшов також метод Джеймса Ашера (James Asher) повної фізичної реакції (Total Physical Response - TPR). Як правило, цей метод використовується на початковому ступені навчання і базується на твердженні, що відсутність стресових ситуацій значно підвищує мотивацію навчання.

Основними принципами цього методу є:

- розуміння іноземної мови повинно передувати говорінню;
- розуміння слід розвивати шляхом виконання наказів;
- не потрібно примушувати говорити, завдяки наказам та фізичним діям при їх виконанні спонтанно розвивається готовність до говоріння.

Серед вчених-методистів немає єдності щодо доцільності застосування TPR як методу навчання іноземних мов. Так, деякі з них стверджують, що TPR може інтегруватися як складова частина в натуральний метод, але ні в якому разі не виступати як самостійний метод. Заперечується й виділення наказів як

базових структур для тривалого засвоєння мови, оскільки це штучна, з точки зору комунікативної моделі, методично недоцільна форма роботи [20, с. 106].

Окрім того, в даній роботі ми опрацювали підходи до навчання говоріння іноземної мови. Як вважає Холод В. І. «Підхід до навчання іноземної мови - базова категорія навчання ІМ, яка визначає стратегію навчання і вибір методу навчання, за допомогою якого реалізується ця стратегія. »

Як зазначалось раніше, «говоріння репрезентують 2 типи мовленнєвої діяльності – діалогічна и монологічна.»

Існують два основних підходи до навчання ДМ.

1. Перший підхід передбачає навчання „зверху вниз” (*top down*) включає такі етапи:

- Слухання діалогу-зразка спочатку без графічної опори, а потім з графічною опорою.

- Аналітичний етап (аналіз структурних компонентів діалогу; відповіді

- на запитання.

- Повторення діалогу за диктором (кожна фраза; по ролях (фраза мовця А - учень 1; фраза мовця В – учень 2)

- Драматизація діалогу по ролях.

- Створення власних діалогів в аналогічних ситуаціях спілкування.

2. Другий підхід передбачає навчання „знизу – вверх” (*bottom up*), який передбачає шлях

від засвоєння спочатку елементів діалогу до самостійної побудови

діалогу на основі запропонованої навчальної КС, що не виключає прослуховування

діалогів-зразків[44].

Монологічне мовлення, якого повинні навчати в школі, є елементом діалогу чи групової бесіди з певними лінгво-психологічними особливостями і особливостями діалогічного мовлення. Монологічні висловлювання як і репліки діалогу, мають бути логічно пов'язаними із загальним контекстом розмови за

допомогою спеціальних лінгвістичних засобів (мовленнєвих кліше, які вживаються для вступу в розмову, вираження згоди/незгоди, заперечення тощо). На відміну від монологу, який майже не залежить від ситуації, монологічне мовлення є контекстно-ситуативним. Для монологічного мовлення характерні тема та ідея, які визначають його композицію, послідовність і логічність вираження думок. Кожна фраза в монолозі залежить від мовленнєвого завдання того, хто говорить [44].

Як і при навчанні діалогічного мовлення, навчання монологічного мовлення здійснюється двома шляхами (способами):

1. «шлях згори» (дедуктивний, аналітичний), при якому вихідною одиницею навчання є текст, на основі якого відбувається навчання монологічного мовлення;

2. «шлях знизу» (індуктивний, синтетичний), при якому вихідною одиницею навчання є пропозиція (мовної зразок). Даний шлях передбачає розвиток умінь монологічного мовлення з опорою на тематику і проблематику обговорюваних питань, вивчений лексико-граматичний матеріал, а також мовні зразки.

Розглянемо кожен з них більш детально.

Шлях «зверху вниз» (дедуктивний метод). В рамках даного способу одиницею навчання є текст-зразок, на основі якого (з використанням мовного матеріалу, змісту і композиції) створюється монологічне висловлювання. Навчання монологічного мовлення на основі даного шляху вимагає послідовного розвитку таких умінь: визначати тему і головну думку висловлювання, виділяти ключові слова, ділити текст на мікротеми, складати план, прогнозувати і складати композиційну схему висловлювання, опускаючи несуттєві для утримання деталі, з'єднувати вузлові пропозиції тексту з допомогою різних засобів зв'язку, здійснювати синонімічні заміни, спрощувати складні речення [42].

Отже, основними методами навчання навчання говоріння в початковій школі слід вважати: аудіо-лінгвальний метод, комунікативний метод, драматико-педагогічний метод та метод повної фізичної реакції. Проте, науковці, як І.О.

Зимня, Є. І. Пассов, Л. С. Виготський, вважають, що покладатись тільки на один метод не варто. Чудовим рішенням для вчителя іноземної мови буде комбінування методів навчання відповідно до мети уроку, потреб учнів, та інших факторів. Аналізуючи дані методи, хочемо зазначити, що доцільність використання методів, залежить від мети та теми уроку. До прикладу, при вивченні теми «Емоцій» - чудово підійде метод повної фізичної реакції, комунікативна методика та драматико-педагогічний метод – будуть продуктивними при акценті на розвитку іншомовної компетентності в говорінні, а от для розвитку навичок слухання ідеальним вирішенням буде – аудіо-лінгвальний метод.

Окрім того, визначено 2 основних підходи до навчання монологічного та діалогічного мовлення – підходи «зверху вниз» та «знизу вверх». Проаналізовано, що підхід «зверху вниз» вважається дедуктивним методом, а отже він є легшим. Тому вчитель може зі слабшими учнями користуватись підходом «зверху вниз», а з сильнішими «знизу вверх», оскільки він індуктивний.

Висновки до 1 розділу

Аналізуючи вивчений матеріал, робимо висновок, що навчити та розвивати іншомовну компетентність в говорінні в учнів початкової школи зовсім не просто, адже згідно віковим особливостям, дітям важко втримати увагу більше ніж на 5 хвилин, їх настрій може дуже часто змінюватись, а фізіологічна криза заважає всидіти на одному місці. Проте глибокі знання цих особливостей, допоможе запобігти можливі труднощі. Окрім того, знання про такі вікові особливості, як розвинена фотографічна пам'ять, образне мислення, природна цікавість та відкритість, прихильність до рольових ігор та гри, допоможе вчителю організувати процес навчання та зробити його якомога продуктивним.

Окрім того, було проаналізовано, що найкращими методами для навчання та розвитку компетентності в говорінні в початковій школі вважається, аудіо-лінгвальний метод, комунікативний метод, метод повної фізичної реакції та драматико-педагогічний метод. Вчитель, може комбінувати вищезгадані методи посилаючись на тему та мету уроку. Також, в залежності від рівня учнів, можна використовувати підходи «зверху вниз» та «знизу вверху» для розвитку діалогічного та монологічного мовлення (якщо рівень знань в учнів на високому рівні краще використовувати підхід «знизу вверху», адже він є індуктивним, а «зверху вниз» підійде для слабших учнів, оскільки в основі має текст-зразок).

РОЗДІЛ II

ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТА ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ГОВОРІННІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

2.0 Вступні зауваження

У розділі 2 досліджено психологічні фактори впливу на формування компетентності в говорінні учнів початкової школи. Розглянуто основні підходи та методи формування ІКвГ учнів ПШ. Проаналізовано умови формування ІКвГ для молодших школярів.

2.1 Психологічні фактори впливу на формування компетентності в говорінні учнів початкової школи

Можливість дітей молодшого шкільного віку отримати якісну початкову освіту є стратегічним пріоритетом реформи української школи, які передбачаються законом «Про освіту» [12] та «Концептуальними засадами реформування середньої школи» [18]. Початкова школа найшвидше за всі інші рівні освіти стала об'єктом удосконалення освітнього процесу на основі партнерства, дитиноцентризму, врахування життєвих потреб дітей, створення нових освітніх програм, Державних стандартів, оцінювання навчальних результатів тощо [40, с. 4].

Відповідно до концепції Нової української школи зміст типових освітніх програм початкової освіти спрямований на формування у здобувачів освіти ключових компетентностей. Однією з них є спілкування іноземними мовами, яке передбачає можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіти навичками міжкультурного спілкування, що суттєво розширює можливості дитини до соціальної адаптації, інтегрування та самореалізації в умовах динамічного розвитку світу. У цьому контексті питання навчання англійської мови посідає особливе місце через її

статус як однієї з мов міжнародного спілкування та кодування найрізноманітнішої інформації [13].

У початковій школі навчання іноземної мови базується на описовому, інструктивному, пояснювальному та розповідному мовленні вчителя з використанням інструментального навчання та гри на основі навчальної діяльності, яка характеризується комунікативною спрямованістю.

Учні молодшого шкільного віку мають деякі особливості психофізіологічних характеристик, котрі потрібно брати до уваги під час удосконалення навичок говоріння з англійської мови, зокрема:

1. Природна цікавість дітей початкової школи, готовність пізнавати світ та навчатись, пізнавати світ. Зазначені чинники значною мірою допомагають в удосконаленні навичок говоріння. Введення і закріплення нового навчального матеріалу повинне мати емоційний відтінок та відповідати інтересів дитини.

2. Висока потреба у комунікації, спільних з іншими дітьми діях, відсутність бар'єрів та відкритість.

3. Здатність отримання різної інформації із зовнішнього середовища.

4. Мимовільність, невисока тривалість процесу отримання знань (учні молодшого шкільного краще засвоюють нову інформацію за допомогою пісенок, фізичних розминок тощо) [30]. Ефективніше засвоєння нового матеріалу відбувається у процесі ігрової діяльності, виконання нескладних вправ з лексичними одиницями та граматичними структурами, що ними вивчаються. Такий спосіб запам'ятовування методично доцільно здійснювати шляхом активізації навчального матеріалу, зокрема в говорінні [37, с. 189].

За свідченням психологині Т. Полонської, навчальна діяльність у початковій школі набуває особливого змісту, що спричинено специфікою формування й удосконалення пізнавальних інтересів учнів, мотиваційної та емоційно-вольової сфер, специфічним характером навчальної роботи, направленої на опанування іншомовним спілкуванням та специфікою комунікативної поведінки. У цей віковий період розвитку особистості навчання стає її провідним видом зайнятості. Для учнів початкової школи одним із

суттєвих її видів є гра. Молодші школярі активно грають, проте навіть тип гри може змінюватися під впливом навчання. Особливо їм подобається гра за ролями, коли вони обирають поведінку (у тому числі й комунікативну) певного персонажу чи уявної особи. Гра повинна стати обов'язковим у процесі розвитку навичок говоріння [29]. На уроках вчителів необхідно частіше використовувати у різних ситуаціях спілкування та у вправах імена дорослих людей та дітей, найменування вулиць, міст, окремих автентичних назв, предметів побуту й інших передбачених навчальною програмою сфер життєдіяльності. Це дає можливість створювати на уроках так зване іншомовне соціокультурне середовище, котре сприяє активному заглибленню учнів у реальний іншомовний світ [37, с. 191].

Учителю необхідно знати та враховувати той факт, що в кожного учня рівень креативності згідно з його індивідуальними особливостями може бути надзвичайно різним. Для прикладу, якщо учень не вміє виконувати певної творчої комунікативної діяльності за допомогою рідної мови, то об'єктивно виникає сумнів в успішності такої ж роботи англійською мовою. Однак, потрібно розвивати цей феномен, таким чином серед суто комунікативно спрямованих тренувальних мовних вправ рецептивно-репродуктивного характеру виникає необхідність у використанні продуктивних типів діяльності. До них В. Редько відносить навчально-мовленнєві ситуації, проектну роботу та рольові ігри. Поступово їх потрібно починати долучати до процесу навчання ще в початковій школі, особливо в 3-х та 4-х класах, коли учні набули певного навчального досвіду не лише у процесі оволодіння англійською мовою, а й під час вивчення рідної мови та інших предметів, які входять до навчальної програми. Відповідний рівень психофізіологічного розвитку учнів молодшого шкільного віку дозволяє їм здійснювати прості розумові дії, які забезпечують виконання стандартних творчих видів навчальної діяльності, а саме доповнення, групування, узагальнення, порівняння, аналіз, систематизацію тощо. Методично правильно розпочинати їхнє використання за зразками з поступовим переходом до продуктивної діяльності [33; 11].

Згідно з віковими особливостями та навчальним досвідом учнів початкової школи всі дії можуть виконуватися спочатку за зразком, а вже потім самостійно. Після цього змінюються форми та методи навчання, переорієнтовуючись на активну практичну мовленнєву діяльність. Така робота часто здійснюється шляхом використання спеціально дібраних завдань та вправ. У зв'язку з цим, провідною характеристикою компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів цієї вікової категорії є дидактично доцільний добір та раціональна методична організація навчальних матеріалів, що використовуються для формування іншомовної комунікативної компетентності і зумовлюють створенню умов для розвитку та розкриття індивідуальних потенційних можливостей учнів молодших класів [52].

До психофізіологічних особливостей учнів молодшої школи належать такі властивості, як нейрофізіологічне дозрівання мозку та пов'язані з цим пластичність та гнучкість механізмів говоріння, розвиток уваги, пам'яті, уяви, здатність до імітації, висока сензитивність, наслідування, відсутність негативних стереотипів, відкритість та довірливість до зовнішніх впливів, готовність до навчання і зацікавленість у ньому, мотивація на досягнення успіху, продуктивність, довільність та стійкість пізнавальних процесів, вміння керувати поведінкою на основі наміру або прийнятого рішення [4, с. 46]. Згідно з цим, на цьому етапі необхідно акцентувати увагу на імітації звуків у процесі навчання англійської вимови; наслідуванні в інтонуванні в усному мовленні; дидактично доцільному та активному долученні ілюстративних матеріалів у процесі презентації нових одиниць мови; використанні різноманітних аналізаторів (слухового, зорового, рухового, мовленнєво-моторного) при запам'ятовуванні іншомовного матеріалу [32, с. 264].

Психологічні, фізичні і фізіологічні особливості дітей молодшого шкільного віку, зокрема гнучкість мозкових механізмів мовлення, пластичність мозку, що сприяють якісному та швидкому запам'ятовуванню, на основі якого легко реалізується перенесення в різні мовленнєві ситуації, яскраво виражені імітативні здібності, підвищена сенситивність, які підкріплюються здатністю до

наслідування, – все це є передумовами успішного вивчення молодшими школярами іноземних мов.

Виходячи з цього, психологи стверджують, що у шкільному віці, зокрема у молодшому шкільному, гра є важливою діяльністю в житті дитини. Гра – не тільки цікавий спосіб провести час, а й спосіб моделювання взаємовідносин, спосіб моделювання зовнішнього дорослого світу, коли у дитини формується схема її взаємовідносин з однолітками [41, с. 105].

Отже, розглянуті вікові особливості учнів молодших класів є домінантними у процесі удосконалення навичок говоріння та можуть слугувати підґрунтям для визначення форм, методів та видів діяльності згідно з компетентнісною орієнтацією навчання англійської мови у початковій школі.

2.2 Основні підходи та методи формування іншомовної компетентності в говоріння учнів початкової школи

Проблема розвитку мовленнєвої компетенції молодших школярів займає одне з найважливіших місць у сучасній педагогіці. У зв'язку з цим існує необхідність систематично працювати над мовленням учнів початкової школи на уроках іноземної мови, зокрема й англійської.

Відповідно до Державного стандарту початкової загальної освіти іноземна мова впроваджується як обов'язковий предмет, починаючи з 1-го класу в усіх типах загальноосвітніх навчальних закладів [10].

Урок передбачає спільну діяльність учителя та учня, на час уроку вони стають партнерами. Педагогіка співробітництва, в першу чергу, ставить за мету створення сприятливого психолого-педагогічного клімату в класі [22].

І. Чепурна зазначає, що коли діти починають навчання у початковій школі, то вже з перших уроків англійської мови вони виявляють бажання навчитися говорити. Навіть мінімальна кількість мовленнєвих одиниць, які вони засвоюють на перших уроках, дозволяє їм відчутти комунікативну функцію мови, що одразу ж позитивно позначається на мотивації навчання, без чого неможливе оволодіння іноземною мовою [45].

Оволодіння мовленнєвими навичками говоріння у молодшій школі здійснюється в декілька етапів. Для прикладу, на першому етапі першокласник ознайомлюється зі значеннями нових простих або складних слів (учень дізнається, як явище, предмет або дія називаються англійською мовою) (ст. 119) [10]. Складання учнями першого класу речень з двох-трьох лексичних одиниць зумовлює синтаксичне засвоєння мови – у вигляді граматично об'єднаних в єдине семантичне ціле окремих слів. Прикладами таких речень можуть бути фрази з такими компонентами:

- звернення до особи і наказ виконати певну дію (наприклад, *Bob, play!*);
- об'єкт дії та наказ виконати дію (наприклад, *Take the ball!*);
- наказ рухатися і напрямок (ціль) руху (наприклад, *Come to me!, Go to the table!*);
- дія, яку виконує учень та суб'єкт дії (наприклад, *Sam is sleeping, Ann is playing*) [45].

На другому етапі здійснюється пасивне мовлення, тобто розуміння та запам'ятовування фрази, тобто багаторазове порівняння учнем мовної одиниці з певними явищами та предметами реальної дійсності. А вже на третьому та останньому етапі здійснюється активне мовлення, тобто використання лексичних одиниць або виразів у мовленні [22, с. 54]. Саме на цьому етапі визначається рівень сформованості мовленнєвих навичок молодших школярів.

Проблема навчання говоріння молодших школярів на уроках іноземної мови є досить актуальною та спричиняє багато дискусій щодо доцільності застосування різних прийомів навчання іноземній мові [43]. Досить цікавим і новим підходом, який використовується при вивченні англійської мови у початковій школі, є комунікативно-ігровий метод навчання. Він забезпечує зорієнтоване на особистість та дійове навчання іншомовної комунікації. Оскільки навчання, гра та праця – це основні види діяльності в житті особистості, а перехід від одного виду діяльності до іншого – це взаємодія попередніх та

наступних форм, то вибір гри як важливого прийому і оптимальної форми навчання на початковому етапі є цілком виправданим.

Учні молодших класів краще засвоюють та сприймають матеріал, якщо він якось інсценується та обіграється [20, с. 126]. У цьому на допомогу приходять казки, вірші, невеличкі п'єси, дитячі свята та спектаклі з використанням англійських віршів та пісень. Можна навіть попросити дітей принести килимець, іграшки тощо, на що вони із задоволенням відкликаються.

Під час вивчення англійської мови у молодших класах важливо навіть те, яким голосом учитель вимовляє фрази та слова і який при цьому вираз його обличчя. Безсумнівно, голос учителя має бути доброзичливим і запрошувати до спілкування. Вираз обличчя вчителя має відповідати тону, котрий інтригує, серйозним або змовницько-довірливим, діловим, з виразом радості зустрічі.

Головним чином, щоб учень, вступаючи до спілкування англійською мовою, не відчував страху за помилки і намагався всіма засобами, котрими він володіє, реалізувати певний комунікативний намір. Як правило, помилки – це умова та засіб успішного оволодіння комунікативною компетенцією [41, с. 104]. Їх наявність не свідчить про невдачу, а навпаки, вони вказують на те, що процес навчання проходить нормально та учні приймають у ньому активну участь.

О. Муращенко вважає, що для досягнення автоматичної комунікативної діяльності першокласників на уроках варто використовувати безпосередню участь дітей в складанні монологів і діалогів з використаних типових конструкцій рідної мови в усній і писемній формах. Успішність навчальної діяльності учнів у діалогічному мовленні досягається за умов розвитку умінь вести простий етикетний діалог відповідно до створення ситуацій спілкування (знайомство, привітання, вдячність, вибачення, прощання), ставити запитання, засвоєнні у мовленнєвих зв'язках (*Who? What? Where? When?*). Учні відповідають на запитання однокласників та учителя, звертаються з проханням, використовують спонукальні речення, відповідають згодою або висловлюють відмову виконувати прохання співрозмовника [25].

У зв'язку з тим, що молодші школярі характеризуються підвищеною емоційністю, важливу роль відіграють образи у сприйманні та запам'ятовуванні нової інформації під впливом емоційних вражень і сильних переживань, які сприяють ефективнішому засвоєнню навчального матеріалу. У той же час говоріння – складний вид мовленнєвої діяльності, оволодіння яким потребує застосування прийомів навчання, спрямованих на формування мовленнєвих умінь говоріння, всебічний розвиток особистості [46, с. 15].

На думку С. Туряниці, використання засобу драматизації в навчальній діяльності ефективно відобразатиметься в опануванні учнями знаннями іноземної мови. Він сприятиме швидшому запам'ятовуванню граматичних конструкцій, поповненню лексичного запасу іншомовних слів, а також впливає на розвиток моральних якостей особистості, додає сміливості, рішучості. Технологія та специфіка застосування даного засобу навчання говоріння учнів початкової школи має безліч варіантів [43].

Під час драматизації твору діти залучаються до мистецтва художнього слова, формується техніка та логіка усного мовлення, розвивається вимова та долаються мовленнєві недоліки, що дуже важливо для нечуючих дітей. Учні засвоюють основні етапи роботи з текстом, принципами його членування, вчать логічним наголосам у мовних текстах та використанню засобів їх виділення, знайомляться з видами пауз [28, с. 75].

У процесі вивчення англійської мови драматизація трапляється на кожному кроці: будь-яка лексика, будь-які розмовні форми відпрацьовуються не тільки в монологічному мовленні, але й у діалогах. Учні спілкуються англійською мовою на задану тему, нерідко складають свої власні діалоги за ключовими словами, і у всіх цих вправах присутній елемент драматизації. Бесіди між собою англійською мовою не завжди цікаві учням, адже вони з успіхом можуть поговорити й українською. Тому, на думку О. Артемової, краще проводити щось більш цікаве для учнів, наприклад, інсценізувати усім відому казку, але в новій інтерпретації. Нова роль, особливо діалог персонажів, ставить дитину перед необхідністю ясно, чітко, зрозуміло висловлюватися. У неї

поліпшується діалогічна мова, її граматична будова, починає активно користуватися словником, який, у свою чергу, теж поповнюється. Беручи участь в діяльності, що театралізується, діти знайомляться з навколишнім світом у всьому його різноманітті через образи, фарби, звуки, а правильно поставлені питання примушують їх думати, аналізувати, робити висновки і узагальнення, сприяють розвитку розумових здібностей [1, с. 12].

Отже, навчання англомовному спілкуванню неможливе без використання усіх сфер особистості учнів молодших класів. Удосконалення навичок мовленнєвої компетенції на уроках англійської мови є комплексним процесом, котрий повинен бути активним, безперервним, цілеспрямованим і зумовленим мовленнєвою ситуацією. Успішність його реалізації залежить від правильного вибору навчально-методичного забезпечення; використання відповідних методів, форм та режимів роботи, що водночас сприятимуть формуванню молодого покоління, який здатний робити особистісний духовно-світоглядний вибір, отримувати необхідні знання, навички і компетентності для інтеграції в суспільство на різних рівнях.

2.3 Умови формування іншомовної компетентності в говорінні учнів початкової школи

Для ефективного формування компетентності в говорінні англійською мовою у початкових класах варто зважати на психологічні та педагогічні аспекти, які вважаємо основою для підготовки вдалого уроку.

З метою зацікавлення учнів у процесі вивчення нового матеріалу та для удосконалення навичок говоріння обираємо драматико-педагогічний метод. Для того, щоб успішно використовувати цей метод на уроці англійської мови, вчителю потрібно знати психологічні особливості дітей молодшого шкільного віку. Важливо пам'ятати про те, що діти цього віку емоційні і товариські. Вони вирізняються допитливістю, свіжістю та гостротою сприйняття. У першу чергу вони сприймають те, що наочно викликає безпосередній емоційний відгук.

Таким чином під час навчання пропонується використати незвичайні та яскраві ситуації.

Молодші школярі характеризуються значною імпульсивністю, тобто вони схильні діяти негайно з будь-якому приводу. У них ще немає потреби в активній зовнішній розрядці. У процесі першого року навчання діти отримують певний досвід контролювання власною поведінкою, проте воно ще не відрізняється стійкістю та часто є мимовільним. Все несподіване та нове привертає увагу молодших школярів. Під час роботи з ними вчителю необхідно використати такі методи та прийоми, котрі сприяли б психологічній розрядці та підтримували інтерес у дітей, для прикладу, ігрові ситуації та цікаві сюжети [47, с. 120].

Однак, вчителеві необхідно поступово привчати учнів бути уважними стосовно того, що для них не є цікавим. Якщо цього не робити, то у дітей може сформуватися звичка бути уважними лише до зовні привабливого та у них не розвинеться якості вольової особистості. З часом вони не зможуть проявляти наполегливість, ставити перед собою конкретні цілі та успішно досягати їх.

Пам'ять дітей молодшого шкільного віку достатньо розвинена. Вже не лише за допомогою дорослих, але і самі вони можуть ставити перед собою завдання запам'ятати щось. Проте швидко та ефективно діти запам'ятовують те, що їм подобається, що відповідає їхнім інтересам. Зважаючи на цю вікову особливість, вчитель повинен організувати тренування учнів у використанні граматичного та лексичного матеріалу в таких мовних ситуаціях, котрі пов'язані з їх інтересами та дають можливість формувати мотиви для спілкування, для взаємодії дітей один з одним. Це дасть дітям можливість засвоїти мовний матеріал [47, с. 121].

Варто враховувати ще одну важливу особливість. Вік молодших школярів знаходиться якраз на стику двох психологічних домінант ігрової і учбової діяльності. Заняття мистецтвом допомагають здійснити цей перехід плавно і безболісно, але при умові повної серйозності і самовіддачі від тих, що

навчаються. Ось чому однією з форм педагогічного спілкування залишається урок з використанням драматико-педагогічного методу навчання.

Основні завдання драматизації як методу навчання англійської мови у початкових класах: (Див. Додаток А)

1. Розвивати емоційно-вольову сферу дитини, адже знання, вміння та навички, адже, відповідно до психологічних особливостей дітей молодшого шкільного віку, знання, вміння та навички, які мають глибоке емоційне забарвлення – краще запам'ятовуються. Крім того, у дітей розвиваються почуття емпатії, тобто здатність ставити себе на місце іншого, радіти та переживати разом з ним. Виконуючи різні ролі, вихованці переживають різні емоції і формують своє відношення до них.

2. Виховуючи у дітей вміння працювати в колективі, почуття самостійності та відповідальності, адже вони розуміють, що не можуть підвести колектив, тому більш серйозно підходять до роботи над текстом та постановкою.

3. Навчити учнів молодших класів говорінню, зокрема розвивати монологічне та діалогічне мовлення.

4. Розвивати психічні процеси молодших школярів: пам'ять, увагу, уяву, мислення.

5. Сприяти зняттю емоційної скрутності учнів, невпевненості в собі, підвищити самооцінку вихованців та позбавити їх від страху допустити помилку.

6. Розвивати у дітей акторські здібності, спостережливість, допитливість, здатність до асоціації, розвивати естетичні, художні та музичні здібності.

7. Залучати дітей до діалогу та реального співробітництва, сприяти гармонізації спілкування, розвивати у дітей вміння слухати партнера, створити умови для взаєморозуміння та взаємовиручки, а отже і сприятливий психологічний клімат, де кожен почувається вільно та впевнено і може знайти справжніх друзів.

8. Розширити лексичний запас дітей, що дозволяє використовувати вивчені слова та граматичні конструкції безпосередньо під час спілкування на

англійській мові, а також формувати правильну вимову та усувати фонетичні труднощі.

9. Долати «мовний бар'єр» у спілкуванні англійською [19].

Як зазначає М. Кореневич, в основі драматико-педагогічного методу лежить гра, яка сьогодні вважається провідною у навчанні молодших школярів [19]. Слід звернути увагу на те, що у постановках рекомендується приймати участь учням 3-го року навчання англійської мови.

Постановка дитячих казок проходить наступні етапи: (Див. Додаток Б)

1. Читання казки, вивчення англійських пісень до неї, ознайомлення з музикою до казки.

2. Розподіл та вивчення ролей, підготовка реквізиту, декорацій та костюмів.

3. Робота над постановкою окремих сцен, робота над сценічним образом та роллю кожної дитини.

4. Проведення загальних репетицій, завершення роботи над постановкою [19].

Перевагою використання драматико-педагогічного методу називаємо те, що діти вчаться вести монолог та діалог англійською мовою; розширюють свій активний та пасив словниковий запас (відповідно до казки, яка вивчається); вчаться використовувати в усному мовленні граматичних структур; вчаться сприймати англійську мову на слух та відтворювати почуте тощо [16, с. 218].

Отже, можемо підсумувати, саме драматико-педагогічний метод допоможе учням формувати комунікативну компетенцію, зокрема розвивати навички використовувати англійську мову у різних життєвих ситуаціях. Цей метод також є одним із тих, який підвищує мотивацію учнів до навчання англійської мови (формування інтересу до вивчення іноземної мови, виховання бажання вивчати її і далі). На уроці діти можуть приймати участь у постановках вистав за мотивами відомих англійських казок. Драматико-педагогічний метод відповідає всім психологічним особливостям учнів молодших класів, водночас

сприяючи удосконаленню компетентності говоріння англійською мовою. За допомогою цього методу школярі розвивають навички ведення монологів та діалогів, а також вчаться усно відтворювати почуту інформацію.

Висновки до 2 розділу

Вікові особливості учнів початкової школи є провідними під час удосконалення навичок говоріння. Вони можуть слугувати психологічним підґрунтям для визначення форм, методів та видів діяльності згідно з компетентнісною орієнтацією навчання англійської мови у початковій школі.

Успішність засвоєння нового матеріалу та формування навичок говоріння залежить від правильного вибору навчально-методичного забезпечення; використання відповідних методів та прийомів роботи.

Драматико-педагогічний метод дасть учням можливість сформуванню комунікативну компетенцію, зокрема розвивати навички використання англійської мови у різних ситуаціях. Зазначений метод відповідає всім психологічним особливостям учнів початкової школи, сприяючи формуванню компетентності говоріння англійською мовою. За допомогою цього методу учні, перш за все, розвивають навички ведення монологів та діалогів.

РОЗДІЛ III

АПРОБАЦІЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДРАМАТИКО-ПЕДАГОГІЧНОГО МЕТОДУ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ГОВОРІННІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

3.0 Вступні зауваження

В даному розділі нами було розроблено комплекс вправ для навчання говоріння учнів початкової школи та проведено пробне навчання під час педагогічної практики для перевірки ефективності використання драматико-педагогічного методу у 3 класі початкової школи з метою розвитку іншомовної компетентності в говорінні.

3.1 Організація та проведення пробного навчання

Досліджуючи питання розвитку іншомовної компетентності в говорінні, ми помітили, що часто цій компетентності не виділяється достатня увага, оскільки в програмі ЗНО з англійської мови (іспиту, що учні здають по закінченню школи), перевірка компетентності в говорінні – відсутня, починаючи з молодшої школи, більшість вчителів не виділяють достатньо часу на розвиток цієї навички. Цю проблему ми помітили під час проходження педагогічної практики у 3 класі Шипинецького ЗЗСО I-III ступенів. Завдання з акцентом на розвиток ІКвГ виконувались поспіхом, іноді навіть випускались.

Першим кроком, у рамках констатувального етапу, для перевірки нашої гіпотези, яка звучить так: «Учням 3-го класу Шипинецького ЗЗСО не вистачає практики говоріння для формування ІКвГ» ми провели опитування:

Таблиця 3.1

Чи вважаєте Ви, що якійсь/якимось компетентностям	☐ Читання ☐ Слухання ☐ Говоріння	☐ Вважаю, що часу та практики достатньо.
---	--	--

виділяється мало часу і практики на уроках англійської мови ?	○ Письмо	
Чи хотіли б Ви виконувати більше вправ на розвиток говоріння на уроках англійської мови?	Так 	Ні
Чи хотіли б Ви спробувати себе в драматизації казки «Попелюшка» англійською мовою?	Так 	Ні

Після детального інструктажу, учні заповнили бланки з опитуванням. В опитуванні взяли участь 11 учнів. Ми отримали такі результати: (Див. Додаток В)

Таблиця 3.2

Запитання	Відповіді
Чи вважаєте Ви, що якійсь/якимось компетентностям виділяється мало часу і практики на уроках англійської мови ?	7 учнів – говоріння; 3 учнів – слухання; 1 –достатньо.
Чи хотіли б Ви виконувати більше вправ на розвиток говоріння на уроках англійської мови?	10 учнів – так; 1 – ні.
Чи хотіли б Ви спробувати себе в драматизації казки «Попелюшка» англійською мовою?	11 учнів – так.

Окрім того, в рамках констатувального етапу для визначення рівня ІКвГ, учні 3-го класу отримали усне завдання:

Назва вправи: 3 facts

Мета: перевірити рівень сформованості ІКвГ.

Опис: Учитель ділить учнів на пари та оголошує завдання: «*Work in pairs, tell your partner 3 interesting facts about your family. Tell the class your partner`s facts.*».

Ми обрали тему «Family», яку учні вже вивчали в 2-му класі. Опираючись на критерії оцінювання комунікативних умінь учнів в 3 класі (див. Додаток Г), ми оцінили виконання вправи таким чином:

Таблиця 3.3

Рівні сформованості комунікативної компетентності	Кількість учнів	%
Початковий	2	18%
Середній	5	46%
Достатній	3	27%
Високий	1	9%

Опираючись на дані таблиці, лише 9% учнів мають високий рівень ІКвГ, 27% учнів володіють іншомовною комунікативною компетентністю в говорінні на достатньому рівні. Більшість учнів показали середній рівень – 46%, а також 18% мають низький рівень. Згідно цих результатів, ми переконались, що учні Шипинецького ЗЗСО І-ІІІ ступенів потребують збільшення кількості вправ на розвиток ІКвГ, також ми зацікавились, чи зможе використання драматико-педагогічного методу навчання позитивно вплинути на розвиток іншомовної комунікативної компетентності в говорінні. (Див. Додаток Л)

Отже, результати опитувань, допомогли виявити педагогічну проблему: Учні 3-го класу Шипинецького ЗЗСО мають не достатній рівень розвитку ІКвГ. Опираючись на ввідне опитування серед учнів (див. Додаток В), ми припускаємо, що для вирішення цієї проблеми учням потрібно збільшити

кількість вправ на розвиток ІКВГ. Окрім того, ми вважаємо, що використання драматико-педагогічного методу навчання, яке описувалось в розділі 1, матиме позитивний вплив на розвиток компетентності в говорінні англійської мови.

Наступним кроком був етап навчання, ми вирішили розпочати його з підготовки вправ, які мають на меті розвивати ІКВГ. Було заплановано, що вправи подані нижче, будуть також підготовкою до фінального уроку-драматизації казки «Попелюшка». Протягом двох тижнів ми інтерпретували вправи в звичні уроки учнів (Див. Додаток Д, Е). Хочемо детальніше ознайомити Вас з підбіркою вправ нижче.

Як уже зазначалося у теоретичних розділах нашої роботи, формуванню компетентності говоріння англійською мовою у початковій школі сприяють навички монологічного та діалогічного мовлення. Наведемо приклади вправ, які ми розробили для розвитку монологічного мовлення учнів 3-го класу:

Назва вправи: Fairy tale discussion

Педагогічна мета: розвивати монологічне мовлення, розвивати креативне та критичне мислення.

Опис: Учні отримують запитання, декілька хвилин обдумують відповідь і відповідають з місця. Цю вправу можна інтерпретувати до багатьох тем, ми наводимо приклад нашого уроку. (Див. Додаток Д)

1. *Imagine that you are characters of a fairy tale. Answer the question: "What do you like to do?"*
2. *Imagine that you are a character of a fairy tale "Cinderella". Make a short story about your life.*
3. *Look at the picture of a a character of a fairy tale "Little Red Riding Hood" and make a story about your friends.*
4. *Game "The best fairy-tale character". Each pupil should draw his/her favorite fairy-tale character and prepare to talk about it. Pupils take turns going to the blackboard and, showing their drawing to the class, talk about their favorite fairy-tale character. The teacher evaluates both the quality of the drawings and the pupils'*

speech. A pupil can get from one to three points for a drawing. A point is added to the pupil for each correct sentence about his favorite fairy-tale character

Для формування вмінь і навичок діалогічного мовлення учні повинні познайомитись з поняттям «репліка» та навчитись їх використовуючи на практиці. На цьому етапі виконуються репродуктивні умовно-комунікативні та рецептивно-репродуктивні вправи на підстановку, імітацію, повідомлення інформації, відповіді на запитання тощо. Наприклад, ми розробили такі вправи:

Назва вправи: Who are you

Педагогічна мета: розвивати ІКвГ, розвивати критичне мислення, розвивати вміння працювати в парі.

Опис: Учитель ділить учнів на пари. Учень А отримує картку із зображенням казкового героя, учень Б отримує список можливих запитань, які він може задати своєму партнерові. Завдання учня А - відповідати н запитання про свого казкового героя, не називаючи його. Завдання учня Б – запитувати запитання учня А, щоб здогадатись хто це. Учневі Б можна утворювати і власні запитання, а не тільки користуватись шаблоном.

Imagine that you are a character of a fairy tale. Make a dialogue, answering the questions:

1. *Are you a person or an animal?*
2. *Are you old or young?*
3. *What do you like doing?*

(див. рис. 3.1), (див. Додаток Е, Ж).

You are a mermaid.

Imagine that you are a character of a fairy tale. Make a dialogue answering your classmate's questions. Don't show your card to anybody.

Imagine your classmate is a character of a fairy tale. Make a dialogue asking him/her questions.

1. Are you a person or an animal?
2. Are you old or young?
3. What do you like doing?
4. Are you good or bad?

Рис. 3.1 Вправа «Who are you?»

Під час опанування навичок діалогічного мовлення вчитель повинен показати дітям, що у діалозі часто вживаються кліше, що надають діалогу емоційного забарвлення. Для прикладу:

A. Excuse me! Is there a supermarket near here?

B. Yes. It's over there.

A. Thank you.

Окрім того, діти повинні навчитися вести діалоги різних функціональних типів, обсяг котрих відповідає вимогам чинної програми навчання англійської мови у початкових класах. Вправи, що пропонуємо на цьому етапі, належать до рецептивно-продуктивних комунікативних вправ вищого рівня. У процесі їхнього виконання учні можуть використовувати тільки природні опори: малюнки, слайди, концертні афіші, карти тощо. Наприклад:

Назва вправи: Pair up and create a dialogue, using a picture.

Педагогічна мета: розвиток ІКВГ; розвиток навичок роботи в парі; розвивати навички драматизації; розвивати креативне та критичне мислення.

Опис: Учитель ділить учнів на пари. Пара отримує одну картку з двома персонажами та репліками, які зображені в неправильному порядку. Учні, працюючи в парі, повинні з'єднати фразу з персонажем, потім побудувати діалог з цих фраз. Наступним кроком буде домовитись, хто яку роль виконуватиме, після чого почати тренуватись. Після чого, учні виходять на середину класу і презентують свій діалог. Інші учні повинні відгадати героїв та казку. Пара, яка відгадує іде відповідати наступною. (див. рис. 3.2), (див. Додаток И).

Рис. 3.2 Вправа «Match the phrases and role play»

Іноді учні забували слова і утворювались дуже довгі паузи під час діалогів. Тому ми запропонували учням вивчити та використовувати «слова заповнювачі» для підтримання бесіди, для заповнення у ній пауз, коли мовець шукає відповідну репліку. Наведемо приклади таких фраз: *well now, well, you know, Look here, Let me see, I say.*

Слід звернути увагу на те, що діалогічне мовлення є двостороннім. Спілкуючись, учні мають можливість виступати і в ролі слухача, і в ролі мовця,

котрий повинен реагувати на репліки партнера. Саме тому вважаємо необхідним на уроках англійської мови в початкових класах з формування основ англомовної діалогічної мовленнєвої компетентності за допомогою прийомів драматизації використовувати такі завдання та вправи, щоб кожен учень міг спробувати себе і в ролі мовця, і в ролі слухача.

На останньому етапі підготовки учнів до драматизації ми вирішили провести відкриту дискусію.

Назва вправи: I think so/I don't think so

Педагогічна мета: Розвивати ІКВГ, розвивати критичне мислення, розвивати вміння висловлювати власну думку.

Опис: Учитель записує різні запитання на дошці, учень обирає собі те, яке подобається та відповідає на нього, інші учні погоджуються з його думкою (потрібно підняти веселий смайлик вгору), або ж не погоджуються (потрібно підняти сумний смайлик). Учитель вибірково просить учнів прокоментувати свій вибір. Ми підготували такі запитання:

- *Should The Little Red Riding Hood stay at home and don't visit her grandma because there is a wolf in the forest? Why?/Why not?*
- *Is a Little Red Riding Hood a good daughter/granddaughter? Why?/Why not?*
- *Is the Snow White`s stepmother good or bad? Why?/Why not?*
- *Is Cinderella lazy or hardworking? Why?/Why not?*
- *What is your favorite fairy tale? Why?*
- *What characters do you like? Why?*
- *What characters don't you like? Why?*

Оскільки підготовка до драматизації (за допомогою використання вищенаведених вправ) пройшла успішно, ми вирішили драматизувати казку «Cinderella». Пропонуємо розроблений нами конспект уроку-драматизації на тему «Cinderella» на основі казки Ш. Перо. (Див. Додаток П). Цей конспект являє собою сценарій театралізованої вистави для учнів початкової школи (3 клас). Під час розігрування цієї казки учні мають змогу розвивати навички говоріння за

допомогою діалогічного мовлення. Учасники вистави в ігровій формі вивчають іноземну мову, зокрема удосконалюють компетентність в говорінні англійською мовою.

Разом з вчителем молодших класів, в рамках етапу спостереження, ми помітили, що діти були зацікавлені процесом та показали кращий рівень розвитку ІКвГ ніж на констатувальному етапі.

Отже, було з'ясовано, що дітям не вистачає практики відпрацювання компетентності в говорінні, розроблено комплекс вправ для підготовки до пробного навчання. Під час використання драматико-педагогічного методу було помічено зацікавленість учнів, включеність в процес та висока вмотивованість. На змістовній основі казки, тексту чи іншого матеріалу для інсценування можуть бути побудовані різні ситуації ігрового, рольового спілкування, сюжетно-рольові ігри, діалоги.

3.2 Інтерпретація результатів пробного навчання

Пробне навчання, яке спрямоване для формування та розвитку компетентності в говорінні англійською мовою учнів початкової школи, ми провели з учнями 3-го класу Шипинецького ЗЗСО I-III ступенів. В класі навчається 11 учнів. Учні 3-го класу займаються за підручником О. Карп'юк «Англійська мова для 3 класу» [15].

Підготовчий етап. Перший тиждень практики проходив у пасивному режимі. Саме тоді була змога помітити і сформулювати проблему гіпотетично та вивчити психологічні, індивідуальні, вікові характеристики учнів класу.

Констатувальний етап: перевірка гіпотези та постановка проблеми. Наступним етапом була перевірка нашої гіпотези: «Учням 3-го класу Шипинецького ЗЗСО не вистачає практики говоріння для формування ІКвГ» Після проведення вхідного опитування (Див. Додаток В) та завдання «3 facts»(Див. Таблиця 3.3) ми переконались, що кількість часу та вправ на тренування іншомовної компетентності в говорінні є не достатньою. Та змогли

сформувати проблему: «Учні 3-го класу Шипинецького ЗЗСО І-ІІІ ступенів мають недостатній рівень розвитку іншомовної компетентності в говорінні».

Констатувальний етап: планування вирішення проблеми.

Опираючись на теоретичний матеріал в першому та другому розділах, ми вирішили звернутись до драматико-педагогічного методу навчання: ми спланували проведення уроку-драматизації за мотивами казки «Попелюшка» Шарля Перро. Проте, порадившись з вчителем англійської мови та з науковим керівником, було вирішено, що одного уроку буде недостатньо для вирішення нашої проблеми, а також існує висока ймовірність, що учні будуть не готовими до виконання цього завдання. Саме тому було запропоновано власний комплекс вправ для формування компетентності в говорінні англійською мовою для підготовки учнів до пробного навчання з використанням драматико-педагогічного методу навчання.

Формувальний етап: пробне навчання. Протягом двох тижнів, ми включали вправи на розвиток ІКВГ в уроки англійської мови учнів. Урок-драматизація проводився 3 жовтня 2022 року. На пробному навчанні були присутні 11 учнів. Для успішного проведення уроку було попередньо підготовлено спеціальний матеріал (пісні, костюми, декорації). Заздалегідь обрано ролі (за згодою більшості), проведена робота з батьками та прохання проконтролювати щоб діти вивчили свої репліки.

Аналіз етапу пробного навчання: Під час проведення пробного навчання усі учні були зацікавлені та включені в процес, учням подобались запропоновані нами вправи, оскільки вони були складені опираючись на інтереси учнів. Під час проведення уроку-драматизації всі намагались дотримуватись своєї ролі, використовували влучну інтонацію та навіть, коли забували слова, намагались заповнити їх «словами-заповнювачами» (well, so, etc.). Окрім того, деякі учні, які забули свої репліки намагались не розгубитись і склали подібні до сценарію речення. По закінченню драматизації всі аплодували та були дуже задоволеними. Ми з учителем похвалили дітей та роздали їм цукерки й тематичні наклейки.

Контрольний етап: Після проведення пробного навчання, дітям було роздано підсумкове опитування:

Таблиця 3.4

Чи вважаєте Ви, що якійсь/якимось компетентностям виділялось мало часу і практики на уроках англійської мови цього місяця?	☐ Читання ☐ Слухання ☐ Говоріння ☐ Письмо	☐ Вважаю, що часу та практики достатньо.
Чи сподобалось Вам приймати участь у драматизації казки «Попелюшка» англійською мовою?	Так 	Ні
Чи хотіли б Ви ще приймати участь в драматизації інших казок?	Так 	Ні

Ми отримали такий результат: (Див. Додаток К, Н)

Таблиця 3.5

Запитання	Відповіді
Чи вважаєте Ви, що якійсь/якимось компетентностям виділялось мало часу і практики на уроках англійської мови цього місяця?	3 учнів – слухання; 8 – вважаю, що часу та практики достатньо.
Чи сподобалось Вам приймати участь у драматизації казки «Попелюшка» англійською мовою?	11 учнів – так;

Чи хотіли б Ви ще приймати участь в драматизації інших казок?	11 учнів – так.
---	-----------------

Окрім того, методом спостереження, нами було визначено високу вмотивованість, зацікавленість та успішну роботу в команді.

6 жовтня 2022 року було проведено підсумковий контроль. Учні отримали те ж завдання, що і на початку проходження практики:

Назва вправи: 3 facts

Мета: перевірити рівень сформованості ІКвГ.

Опис: Учитель ділить учнів на пари та оголошує завдання: «*Work in pairs, tell your partner 3 interesting facts about your family. Tell the class your partner`s facts.*».

Опираючись на критерії оцінювання комунікативних умінь учнів в 3 класі (див. Додаток Г) , ми оцінили виконання вправи таким чином:

Таблиця 3.6

Рівні сформованості комунікативної компетентності	Кількість учнів	%
Початковий	1	9%
Середній	2	18%
Достатній	6	55%
Високий	2	18%

Після аналізу отриманих результатів та порівняння результатів на констатувальному та контрольному етапах (Див. Додаток Л, М) ми побачили, що кількість учнів початкового рівня зменшилась на 9%, учнів середнього рівня на контрольному етапі стало менше на 28%, а от учнів з достатнім рівнем володіння ІКвГ збільшилось на 28%, так як і кількість учнів, що володіють високим рівнем сформованості ІКвГ збільшилась на 9%. (Див. рис. 3.3)

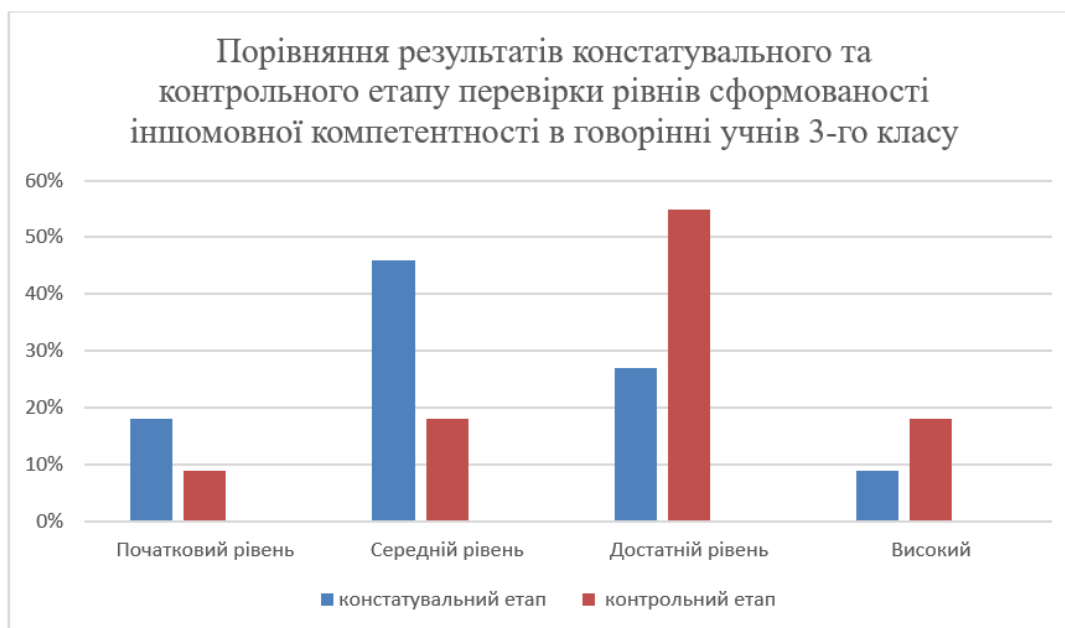

Рис. 3.3 Порівняння результатів перевірки рівнів сформованості іншомовної компетентності в говорінні

В процесі виконання завдання діти охоче обговорювали цікаві факти в парах та розповідали один про одного іншим учням. Вони використовували «слова-кліше», «слова-заповнювачі» вміли побудувати запитання та не соромились говорити.

Ці дані підтверджують ефективність запропонованого комплексу вправ для навчання говоріння учнів 3 класу з використанням драматико-педагогічного методу навчання. Більша частина учнів говорить про підвищення мотивації до вивчення англійської мови. Учні покращили свої навички лаконічно та чітко висловлювати власні думки.

Проведені опитування, спостереження та порівняння виконання одного й того ж завдання на початку пробного навчання та вкінці підтверджують доцільність використання драматико-педагогічного методу на уроках англійської мови з метою розвивати компетентність в говорінні учнів початкової школи. А також доводить необхідність приділяти більше часу та практики ІКвГ.

Отже, протягом проведення пробного навчання ми змогли вирішити проблему, що була встановлена на констатувальному етапі: «Учні 3-го класу Шипинецького ЗЗСО І-ІІІ ступенів мають недостатній рівень розвитку

іншомовної компетентності в говорінні». Результати проведеного нами спостереження навчального процесу, порівняння ввідного та підсумкового контролю та проведені опитування під час педагогічної практики продемонстрували, що навчання іншомовної компетентності в говорінні потребує додаткової уваги у початковій школі. Виконання вправ комплексу показало позитивну динаміку розвитку навичок говоріння англійською мовою у 3 класі, оскільки після виконання цих вправ учні були готовими до драматизації казки «Попелюшка» та покращили рівень володіння ІКВГ (див. Рис. 3.3). Методом опитування, спостереження та порівняння було виявлено, що учні краще сприймають та усно відтворюють інформацію з використанням драматико-педагогічного методу, який сприяє зацікавленню учнів та розвитку ІКВГ.

Висновки до 3 розділу

Шляхом різних методів (опитування, спостереження, порівняння), було доведено проблему недостатньої кількості уваги розвитку іншомовної компетентності в говорінні в початковій школі. Тому, нами було запропоноване вирішення проблеми: збільшення кількості вправ на розвиток монологічного й діалогічного мовлення та використання драматико-педагогічного методу на уроках англійської мови.

Для того, щоб сучасний український школяр навчався в реальній комунікативній атмосфері, було розроблено ряд вправ. Всі вправи були об'єднані тематикою казки, таким чином, учні не тільки тренували вміння висловлювати власну думку, працювати в парах та використовувати діалогічне мовлення, а й збагатили свій словниковий запас необхідною лексикою. Тому, ми можемо стверджувати, що за допомогою комплексу наших вправ учні покращили свою іншомовну компетентність в говорінні та були готовими до пробного навчання.

Відповідно до результатів проведеного пробного навчання з метою удосконалення в учнів 3-го класу іншомовної компетентності в говорінні було виявлено, що учні краще сприймають та усно відтворюють інформацію з використанням драматико-педагогічного методу, який сприяє підвищенню інтересу та мотивації, розвиває навички роботи в команді, і звісно, має позитивний вплив на розвиток іншомовної компетентності в говорінні. Задоволена реакція учнів, та позитивні результати підсумкового завдання та опитування доводять, що драматико-педагогічний метод є ефективним для розвитку іншомовної компетентності в говорінні.

Висновки

Підводячи підсумки даного дослідження, хочемо відмітити, що говоріння – один з найскладніших видів мовленнєвої діяльності. Основою компетентності в говорінні є опанування учнем зовнішньої та внутрішньої сторони мовленнєвої діяльності: вокалізації внутрішнього мовлення та вираження думок і пошук необхідних слів. А результатом говоріння є вміння виражати свої думки в усній формі

В даній розвідці проаналізовано значення говоріння в минулому, та порівняно отримані результати із сьогоденням. Ще декілька років тому, говоріння не вважали важливим видом діяльності, який потрібно розвивати так само, як і інші три види діяльності (слухання, читання, письмо). Вправи на розвиток компетентності в говорінні пропускалися, а відпрацюванню вивчених слів та конструкцій не надавалось достатньо часу. Наразі ми бачимо, що засади Нової Української Школи все ж вважають говоріння іноземною важливою та необхідною навичкою.

В результаті дослідження психологічних факторів впливу на розвиток ІК в говорінні, а також вікових особливостей учнів початкової школи нами були визначені основні методи, які доцільно використовувати в початковій школі: аудіо-лінгвальний метод, комунікативний метод, метод повної фізичної реакції та драматико-педагогічний метод. Вчитель, може комбінувати вищезгадані методи посилаючись на тему та мету уроку. Також, в залежності від рівня учнів, можна використовувати підходи «зверху вниз» та «знизу вверх» для розвитку діалогічного та монологічного мовлення.

В ході дослідження, ми обрали для себе драматико-педагогічний метод. Драматико-педагогічний метод дасть учням можливість сформувати комунікативну компетенцію, зокрема розвивати навички використання англійської мови у різних ситуаціях. Зазначений метод відповідає всім психологічним особливостям учнів початкової школи, сприяючи формуванню компетентності говоріння англійською мовою. За допомогою цього методу учні, перш за все, розвивають навички ведення монологів та діалогів. Окрім того,

використання цього методу сприяє позитивній динаміці розвитку ІК в говорінні, розвиває в учнів інтерес до іншомовного спілкування, мотивує та розвиває навички роботи в команді.

Результати проведення пробного навчання доводять необхідність розширення спектру вправ саме на розвиток цієї компетентності і доводить доцільність використання драматико-педагогічного методу з метою розвитку ІК в говорінні.

Список джерел

1. Артемова О. І. Розвиток креативного мовлення молодших школярів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.02. Одеса : 2001. 20 с.
2. Басіна А. Методика викладання іноземної мови в початковій школі: підручник. Київ: Шкільний світ, 2007. 212 с
3. Беляев Б.В. Нариси по психології навчання іноземною мовою. Москва: Просвещение, 1959. 320 с.
4. Бігич О. Б. Особистісно-діяльнісний розвиток молодшого школяра на уроці іноземної мови: монографія. К. : Вид. центр КНЛУ, 2010. 138 с.
5. Бідюк І. Психологічні основи навчання іноземної мови в початковій школі. *Психологічна газета*. 2004. №20. С. 24-31.
6. Вишневський О.І. Методика навчання іноземних мов: Навчальний посібник. Київ: Знання, 2011. 59.
7. Гальскова Н. Д. Сучасна методика навчання іноземних мов. Київ, 2006, 165 с.
8. Гердик Г. М. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання іноземної мови в початковій школі осіб з порушеннями слуху на засадах компетентнісного підходу». Київ : Генеза, 2021. 96 с.
9. Гончаренко. С. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 366 с.
10. Державний стандарт початкової загальної освіти / Початкова освіта. №18 (594). 2010. С. 3–45.
11. Жинкин Н. І. Механізми мовлення Москва, 1958. 370 с.
12. Закон України про освіту. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 29.09.2022).

13. Замша А. Формування в учнів з порушенням слуху англомовних читацьких умінь. URL : http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/17/part_2/22.pdf (дата звернення: 29.09.2022).
14. Зимня І. А. Психологічні аспекти навчання іноземного говоріння. Москва: Просвещение, 1985. 160 с.
15. Карп'юк О. Англійська мова : підручник для 3 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль : Видавництво «Астон», 2020. 128 с.
16. Кириченко С. Використання методу драматизації на уроках англійської мови / Скарбниця методичних ідей. 2015. №2(50). С. 218-224. URL : [file:///C:/Users/Admin/Downloads/Tvo_2015_2\(1\)_41%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Admin/Downloads/Tvo_2015_2(1)_41%20(1).pdf) (дата звернення: 26.09.2022).
17. Коваленко О.Я. Формування компетентнісного підходу до вивчення іноземних мов. Київ, 2008. 87 с.
18. Концепція НУШ. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkolacompressed.pdf> (дата звернення: 29.09.2022).
19. Кореневич М. Метод драматизації – як засіб формування пізнавального інтересу до вивчення англійської мови на заняттях гуртка «Весела англійська». URL : <https://vseosvita.ua/library/metod-dramatizacii-ak-zasib-formuvanna-piznavalnogo-interesu-do-vivcenna-anglijskoi-movi-na-zanattah-gurtka-vesela-anglijska-208612.html> (дата звернення: 26.09.2022).
20. Котенко О. Методика навчання іноземних мов у початковій школі. К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. 356 с.
21. Котенко О. Методика навчання іноземних мов: підручник. Київ, 2013. 98 с.

22. Кравченко І. М. Методичні рекомендації вчителю, який викладає в 1 класі / Англійська мова в початковій школі (осн). 2012. №10. С. 5-7.
23. Крутецький В. А. Психологія: підручник. Москва: Просвещение, 1986. 336 с.
24. Михайлова О. Формування діалогічної мовленнєвої компетентності учнів початкової школи на занятті англійської мови з використанням прийомів драматизації. URL : http://eprints.zu.edu.ua/30339/1/Михайлова_Корсовецька_стаття.pdf (дата звернення: 26.09.2022).
25. Муращенко О. Використання технології діяльнісного методу навчання в розвитку освітніх компетенцій молодших школярів на уроках англійської мови. URL : <https://urok-ua.com/vykorystannya-tehnolohiji-diyalnisnoho-metodu-navchannya-v-rozvytku-osvitnih-kompetentsij-molodshyh-shkolyariv-na-urokah-anhlijskoji-movy/> (дата звернення: 26.09.2022).
26. Ніколаєва С.Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник. Київ: Ленвіт, 2002. 327 с.
27. Панова Л. С., Андрійко І. Ф., С Тезікова С. В. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підручник. Київ: Академія, 2010. 327 с.
28. Пассов Е. І. Комунікативний метод навчання іноземних мов. Київ, 2004. 324 с.
29. Полонська Т. К. Дидактична і методична сутність компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов у сучасній початковій школі: цілі та зміст. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/726473/1/295-1054-PB-190-195.pdf> (дата звернення: 26.09.2022).
30. Психологічні фактори успішності навчання іноземної мови на початковому ступені. URL

[:https://studopedia.su/8_57428_psihologichni-faktori-uspishnosti-navchannya-inozemnoi-movi-na-pochatkovomu-stupeni.html](https://studopedia.su/8_57428_psihologichni-faktori-uspishnosti-navchannya-inozemnoi-movi-na-pochatkovomu-stupeni.html) (дата звернення: 26.09.2022).

31. Психофізіологічні механізми говоріння. *Stud.com.ua* : веб-сайт. URL https://stud.com.ua/170941/literatura/psihofiziologichni_mehanizmi_govorinnya (дата звернення: 05.11.2021)

32. Редько В. Вікові особливості учнів початкової школи як передумова компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов / Збірник наукових праць. Вип. 23. 2017. С. 264-276.

33. Редько В. Г. Конструювання змісту шкільних підручників з іноземних мов: теорія і практика: монографія. Київ : 2017. 628 с.

34. Редько В. Г. Молодші школярі... які вони?: Залежність ефективності навчання іноземних мов учнів початкової школи від їхніх вікових особливостей. *Іноземні мови в навчальних закладах*. 2003. №1. С. 22-30.

35. Редько В. Г. Організація компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов у початковій школі. Київ, 2019. 36 с.

36. Редько В. Психолого-педагогічні чинники впливу на компетентісно орієнтований зміст навчання іноземної мови у початковій школі / Електронний збірник наукових праць ЗОШППО. № 5(47). 2021. 6 с. URL : https://lib.iitta.gov.ua/727554/1/%D0%A0%D0%95%D0%94%D0%AC%D0%9A%D0%9E%20%D0%92.%D0%93._%D0%A2%D0%95%D0%97%D0%98.pdf (дата звернення: 26.09.2022).

37. Редько В. Чинники впливу на формування в учнів молодшого шкільного віку готовності до оволодіння компетентісно орієнтованим змістом навчання іноземної мови. С. 189-194. URL

:<https://lib.iitta.gov.ua/726473/1/295-1054-PB-190-195.pdf>(дата звернення: 26.09.2022).

38. Рогова Г. В. Методика навчання іноземних мов в середній школі: підручник. Москва, 2001. 315 с.

39. Роман С.В. Психологічні основи навчання іноземної мови у початковій школі. *Іноземні мови*. 2002. №1. С. 35-38.

40. Савченко О. Початкова освіта : Методичні рекомендації щодо використання в освітньому процесі типової освітньої програми для 1 класів закладів загальної середньої освіти; типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти. К. : УОВЦ «Оріон», 2018. 160 с.

41. Стародуб Т. Ф. Перші кроки в англійській. Б-ка «Початкова освіта». 2011. №4. С. 104.

42. Технологія формувань умінь монологічного мовлення *Stud.com.ua* : веб-сайт. URL https://stud.com.ua/167176/pedagogika/tehnologiya_formuvannya_umin_monologichnogo_movlennya (дата звернення: 05.11.2021)

43. Туряниця С. С. Драматизація, як засіб навчання говоріння молодших школярів на уроках англійської мови. URL : <https://www.psyh.kiev.ua> (дата звернення: 26.09.2022).

44. Холод І. В. Методика викладання англійської мови : навчально-методичний посібник. Умань: Візаві, 2018. 165 с.

45. Чепурна І. В. Ефективні прийоми навчання говоріння англійської мови учнів першого класу початкової школи. URL : <https://www.psyh.kiev.ua> (дата звернення: 26.09.2022).

46. Черниш В. В. Засоби формування іншомовної комунікативної компетенції у діалогічному мовленні / Іноземні мов. 2011. № 3. С. 15 – 22.

47. Чурилова Е. Г. Методика і організація театралізованої діяльності дошкільня та молодших школярів. К. : 2003. 160 с.

48. Шерстюк О.М. Сучасні підходи до викладання іноземних мов. *Іноземні мови*. 2002. № 1. С. 9 – 46.
49. Hymes, D. On Communicative Competence. New York: Harmondsworth: Penguin, 1972. 293 p.]
50. Jagat A. Use of Realia in Teaching Speaking Skill. *Research gate*, 2022. 45 с.
51. Phillips S. Drama with Children . Oxford: University Press, 1999. 154 p.
52. Recommendation of the European Parliament and of the Council of 22 May 2018 on Key Competences for Lifelong Learning / Official Journal of the European Union. 2018.

Додатки

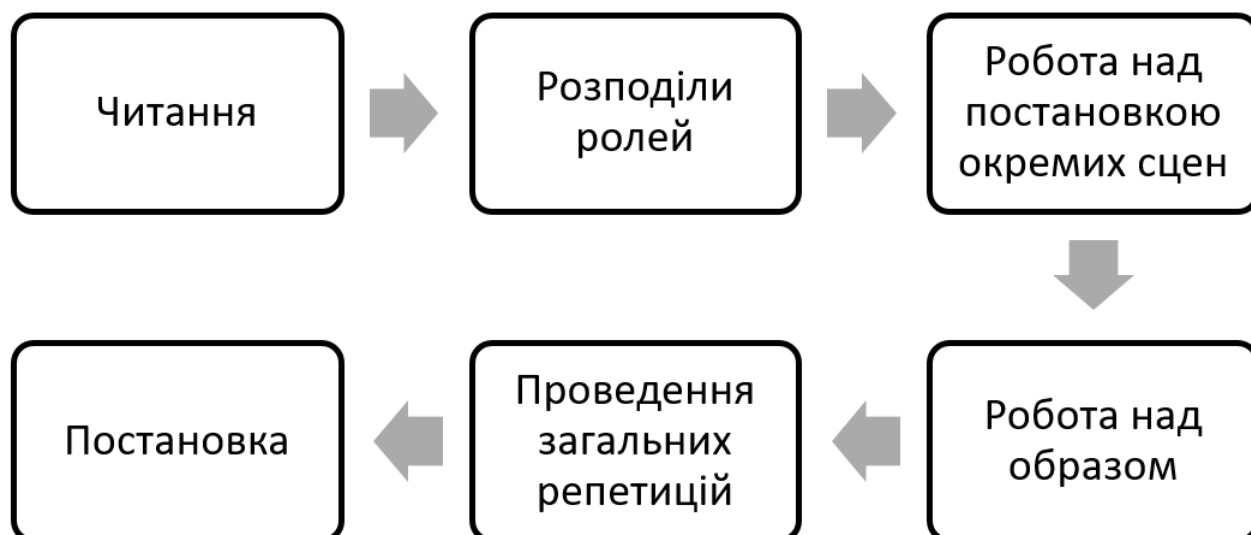
Додаток А

Основні завдання драматико-педагогічного методу навчання (за М. Кореневич)

[19]

Етапи постановки казки (за М. Кореневич) [19]

Додаток В

Результати ввідного опитування

Запитання	Відповіді
Чи вважаєте Ви, що якійсь/якимось компетентностям виділяється мало часу і практики на уроках англійської мови ?	64% – говоріння 27% – слухання; 9% – достатньо.
Чи хотіли б Ви виконувати більше вправ на розвиток говоріння на уроках англійської мови?	91% - так; 9% – ні.
Чи хотіли б Ви спробувати себе в драматизації казки «Попелюшка» англійською мовою?	100% – так.

Додаток Г

Критерії оцінювання комунікативних умінь учнів в 3 класі [10]

I. Початковий	1	Учень (учениця) знає найбільш поширені вивчені слова, проте не завжди адекватно використовує їх у мовленні, допускає фонематичні помилки
	2	Учень (учениця) знає найбільш поширені вивчені словосполучення, проте не завжди адекватно використовує їх у мовленні, допускає фонематичні помилки
	3	Учень (учениця) використовує в мовленні прості непоширені речення з опорою на зразок, має труднощі у вирішенні поставленого комунікативного завдання в ситуаціях на задану тему, допускає фонематичні помилки
II. Середній	4	Учень (учениця) вміє в основному логічно розпочинати та підтримувати бесіду, при цьому використовуючи обмежений словниковий запас та елементарні граматичні структури. На запит співрозмовника дає елементарну оціночну інформацію, відображаючи власну точку зору
	5	Учень (учениця) вміє в основному логічно побудувати невеличке монологічне висловлювання та діалогічну взаємодію, допускаючи незначні помилки при використанні лексичних одиниць. Всі звуки в потоці мовлення вимовляються правильно
	6	Учень (учениця) упевнено розпочинає, підтримує, відновлює та закінчує розмову у відповідності з мовленнєвою ситуацією. Всі звуки в потоці мовлення вимовляються правильно
III. Достатній	7	Учень (учениця) вміє зв'язно висловлюватися відповідно до навчальної ситуації, малюнка, робити повідомлення з теми, простими реченнями передавати зміст прочитаного, почутого або побаченого, підтримувати бесіду, ставити запитання та відповідати на них
	8	Учень (учениця) вміє логічно висловитися у межах вивчених тем відповідно до навчальної ситуації, а також у зв'язку зі змістом прочитаного, почутого або побаченого, висловлюючи власне ставлення до предмета мовлення; вміє підтримувати бесіду, вживаючи короткі репліки. Учень в основному вміє у відповідності з комунікативним завданням використовувати лексичні одиниці і граматичні структури, не допускає фонематичних помилок
	9	Учень (учениця) вміє логічно висловлюватися у межах вивчених тем, передавати основний зміст прочитаного, почутого або побаченого, підтримувати бесіду, вживаючи розгорнуті репліки, у відповідності з комунікативним завданням використовує лексичні одиниці і граматичні структури, не допускає фонематичних помилок
IV. Високий	10	Учень (учениця) вміє без підготовки висловлюватися і вести бесіду в межах вивчених тем, використовує граматичні структури і лексичні одиниці у відповідності з комунікативним завданням, не допускає фонематичних помилок
	11	Учень (учениця) вміє логічно і в заданому обсязі побудувати монологічне висловлювання та діалогічну взаємодію, використовуючи граматичні структури і лексичні одиниці у відповідності до комунікативного завдання, не допускаючи при цьому фонематичних помилок
	12	Учень (учениця) вміє вільно висловлюватись та вести бесіду в межах вивчених тем, гнучко та ефективно користуючись мовними та мовленнєвими засобами

Додаток Д

Інтерпретування вправ для розвитку іншомовної компетентності в говорінні в

урок

Lesson plan 1

Age: 3d grade

Topic: Story time

Skill focus: integrated

Time: 45 minutes

The aim: to revise the old material; to improve reading, writing, listening and speaking skills; to expand students` vocabulary and practice using new words while speaking, to develop critical and creating thinking.

Stage of the lesson	Time	Procedures
Warm up	2-3 minute s	<ol style="list-style-type: none"> The T asks about Ss` mood and turn on the song https://www.youtube.com/watch?v=tVlcKp3bWH8 The T present`s today`s topic.
Revising old material	8 minute s	<ol style="list-style-type: none"> The T checks the words from the topic “Family relationships” with the help of Word Wall site. https://wordwall.net/ru/resource/35960814/family-members Ss` write a dictation.
Presentation of new material	13 minute s	<ol style="list-style-type: none"> The teacher presents new words with the help of flashcards. Students repeat after the teacher and drill. <div style="border: 1px solid black; background-color: #ffffcc; padding: 5px; text-align: center; margin-top: 10px;"> hot cold hard soft high low just right </div>

		<p>2. The T presents the poster with a tale “Goldilocks and three bears” and asks them following questions: <i>Imagine that you are a Mommy bear/daddy bear/ baby bear/ Goldilocks from the fairy tale “Goldilocks and three bears”. Answer the question: “What do you like to do?”</i></p>
Practice	15 minute s	<p>1. Ss listen to the story “Goldilocks and three bears”. 2. Ss read the story one by one. P. 45, lesson 12 “English with Smiling Sam” Karpiuk 3. Ss write the reading comprehension exercise 1 P. 46, lesson 12 “English with Smiling Sam” Karpiuk</p>
Reinforcement	5 m	<p>1. The T picks some Ss to answer the question: <i>Imagine that you are a character of a fairy tale “Goldilocks and three bears”. Make a short story about your life. Use at least one new word.</i></p>
Closing stage	2 m.	<p>1. The T gives the feedback on Ss work. 2. The T announces the homework:</p> <ul style="list-style-type: none"> - write down new words into a dictionary, learn them by heart. - Do the online task and you’re your answers to the teacher <p>https://www.liveworksheets.com/qb278oi</p>

Додаток Е

Інтерпретування вправ для розвитку іншомовної компетентності в говорінні в

урок

Lesson plan 2

Age: 3d grade

Topic: Personality adjectives

Grammar: Demonstrative pronouns

Skill focus: Integrated skills

Time: 45 minutes

The aim: to revise the old material; to improve reading, writing, listening and speaking skills; to expand students` vocabulary and practice using new words while speaking, to develop critical and creating thinking.

Stage of the lesson	Time	Procedures
Warm up	3 minute s	<ol style="list-style-type: none"> The T asks about Ss` mood and turn on the song https://www.youtube.com/watch?v=tVlcKp3bWH8 The T present`s today`s topic.
Revision	7 minute s	<ol style="list-style-type: none"> Ss` revise a grammar topic “This, that, these, those” using Bamboozle site https://www.baamboozle.com/game/90002
Presentation of new material	10 minute s	<ol style="list-style-type: none"> The teacher presents new vocabulary with the help of the video https://www.youtube.com/watch?v=D7ZjMjfasfU <ul style="list-style-type: none"> . is nice. . is good but a bit lazy. . is funny. . is hard-working. . isn't strict. . is clever.

		2. Students drill the words after the teacher.
Practice	15 minute s	<p>1. Ss do the listening task in their books, p. 19 Ex. 1, 2, English with Smiling Sam” Karpiuk. Ss listen to the audio and match the names of kids with the adjectives, then announce their results to the T. <i>Ex: Alex is a boy, he is from England he is very clever.</i></p> <p>2. Ss do reading and writing exercises. P.20 – 21 Ex. 3, 4.</p>
Reinforcement	7 minute s	<p>Ss get cards and have to play game “Who are you?”. (див. Додаток Ж)</p> <p>While asking questions Ss have to use new adjectives.</p>
Closing stage	3 minute s	<p>1. The T gives a feedback.</p> <p>2. The T gives the homework. Write a description of you and your family members, use Ex. 3 p 18 as an example.</p>

Вправа «Who are you?»

Imagine your classmate is a character of a fairy tale.

Make a dialogue asking him/her questions.

1. Are you a person or an animal?
2. Are you old or young?
3. What do you like doing?
4. Are you good or bad?

Imagine your classmate is a character of a fairy tale.

Make a dialogue asking him/her questions.

1. Are you a person or an animal?
2. Are you old or young?
3. What do you like doing?
4. Are you good or bad?

Imagine your classmate is a character of a fairy tale.

Make a dialogue asking him/her questions.

1. Are you a person or an animal?
2. Are you old or young?
3. What do you like doing?
4. Are you good or bad?

Imagine your classmate is a character of a fairy tale.

Make a dialogue asking him/her questions.

1. Are you a person or an animal?
2. Are you old or young?
3. What do you like doing?
4. Are you good or bad?

You are a Little Red Riding Hood.

Imagine that you are a character of a fairy tale. Make a dialogue answering your classmate's questions. Don't show your card to anybody.

You are a gingerbread man.

Imagine that you are a character of a fairy tale. Make a dialogue answering your classmate's questions. Don't show your card to anybody.

You are a prince.

Imagine that you are a character of a fairy tale. Make a dialogue answering your classmate's questions. Don't show your card to anybody.

You are a frog.

Imagine that you are a character of a fairy tale. Make a dialogue answering your classmate's questions. Don't show your card to anybody.

You are a Wizard.

Imagine that you are a character of a fairy tale. Make a dialogue answering your classmate's questions. Don't show your card to anybody.

You are a mouse.

Imagine that you are a character of a fairy tale. Make a dialogue answering your classmate's questions. Don't show your card to anybody.

You are a princess.

Imagine that you are a character of a fairy tale. Make a dialogue answering your classmate's questions. Don't show your card to anybody.

You are a unicorn.

Imagine that you are a character of a fairy tale. Make a dialogue answering your classmate's questions. Don't show your card to anybody.

Вправа «Match the phrases and role play»

Match the phrases to the correct characters..
Role play the dialogue.

Hello, are you my mum?

Is she my sister?

My children are small and you are big.

No, I am not.

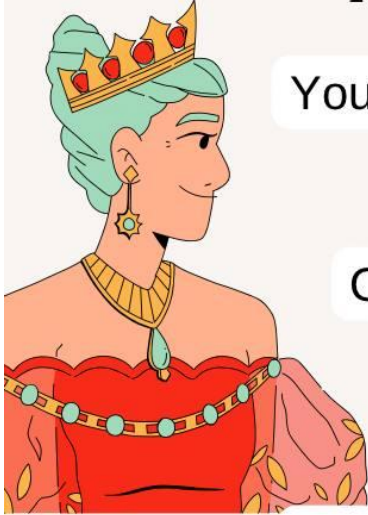
Goodbye!

Bye, bye!

No, she isn't .

Match the phrases to the correct characters..
Role play the dialogue.

You, but Snow-White is more beautiful.

Oh, thank you!.What do you mean saying "but"?

You are, my Queen... But..

Mirror, mirror on the wall. Who is the most beautiful of all?

Match the phrases to the correct characters..
Role play the dialogue.

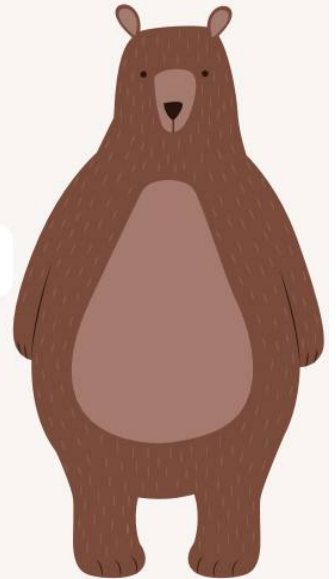
Oh, I am hungry.

Ooooh, a gingerbread man. Mmm Yummy!.

Ha, Ha, Ha..

Run, run as fast as you can !

You can't catch me! I'm a gingerbread man.

Результати підсумкового опитування

Запитання	Відповіді
Чи вважаєте Ви, що якійсь/якимось компетентностям виділялось мало часу і практики на уроках англійської мови цього місяця?	27% – слухання; 73% – вважаю, що часу та практики достатньо.
Чи сподобалось Вам приймати участь у драматизації казки «Попелюшка» англійською мовою?	100% – так;
Чи хотіли б Ви ще приймати участь в драматизації інших казок?	100% – так.

Додаток Л

Рівень іншомовної комунікативної компетентності в говорінні учнів 3-го класу
на констатувальному етапі

Додаток М

Рівень іншомовної комунікативної компетентності в говорінні учнів 3-го класу на контрольному етапі

Додаток Н

Результати ввідного та підсумкового опитувань

«Чи вважаєте Ви, що якійсь/якимось компетентностям виділяється мало часу і практики на уроках англійської мови?»

Додаток П

План уроку побудованого на основі драматико-педагогічного методу з метою покращення іншомовної компетентності в говорінні учнів 3-го класу

Мета уроку: покращити компетентність в говорінні англійською мовою

Завдання:

- 1) удосконалити навички монологічного, діалогічного мовлення учнів та мовленнєвої виразності;
- 2) формування позитивної мотивації у практичному використанні англійської мови;
- 3) розвиток творчих здібностей учнів та їх вмінь працювати в команді.

Обладнання: стілець, костюми, чарівна паличка, мітла, плаття, список справ для Попелюшки, стіл, посуд; проектор з попередньо підготовленою презентацією; спеціально підібрана музика; костюми.

На екрані зображено назви казки “Cinderella” та картинки з її головними героями відповідно до казки.

Characters: Cinderella, father, stepmother, two stepsisters, prince, king, fairy, queen, two guards.

Stage	Procedures
Warm up 3 m.	The T asks Ss about their mood, and wish them good luck in their performance.
Production 40 m	<p>An image of the room appears on the projector screen.</p> <p>Music is playing (“Cinderela” https://www.youtube.com/watch?v=aG6WMDKp3M0).</p> <p>Cinderella cleans the room. Father approaches her.</p> <p><i>Cinderella</i> (runs up to her father): Good morning, my dear father!</p> <p><i>Father</i> (pats Cinderella on the head): Good morning, my heart! How are you?</p>

Cinderella (happily answering): I am fine, father. And how are you?

Father (smiling): I am fine, too.

The music is playing again (“Cinderela” <https://www.youtube.com/watch?v=aG6WMDKp3M0>).

Stepmother enters the room with her daughters.

Stepmother (touching her hair): Today we will go to the best ball of our life! Basil, go away! Cinderella, first of all sweep the yard and then give me my party dress!

The screen shows that Cinderella is sweeping the yard.

Stepsister 1 (paints her lips, turns to Cinderella): I also want my dress!

Stepsister 2 (wrinkles her nose, turns to Cinderella): Cinderella, I also want a beautiful dress!

Stepmother (throws clothes on the floor): Cinderella, clean this mess! You cannot go to the ball until you do all this work.

Stepmother gives Cinderella a long list of things to do while they have fun at the ball.

Stepsister 1 (joyfully): No, Cinderella, you cannot go to the ball.

Stepsister 2: You must do all this work!

Music is playing (“Cinderela” <https://www.youtube.com/watch?v=aG6WMDKp3M0>).

Stepmother and her daughters leave the room.

Cinderella (sits on a chair, pulls out a long list from her pocket and reads it aloud): Clean all the house, wash the clothes, make dinner, sweep the yard again...

Cinderella is crying. Sad music is playing
(<https://www.youtube.com/watch?v=TTM-EVXlzkE&list=PLZpQrWcBvUYVrWaLnFB8fZ8UinkIKHEdo>).

Scene 2.

A magical fairy is depicted on the screen.

Cinderella continues crying. A magical fairy appears.

Fairy (concerned): Why are you sad, my dear? Why are you crying? I can help you!

Cinderella (answers crying): I cannot go to the ball, because I have not got a new dress.

Fairy (hoping to help): I really can help you. Look at my eyes! One-two-three!

A magical fairy waves a magic wand, and then a miracle happens. Music is playing (demonstrates the effect of magic: "Magic wand sound effect")

(<https://www.youtube.com/watch?v=9gTYLhj2x7M>).

Cinderella takes off her old apron. The fairy happily brings new pink shoes and Cinderella happily puts them on.

Cinderella (joyfully looks at the new beautiful dress and answers): I cannot believe this dress is for me! Thank you, dear, you are very kind.

Fairy (warns Cinderella, waving her finger): But you should remember that at twelve o'clock you must be at home, because your beautiful dress will disappear.

Cinderella (happily): Oh, yes, I understand you.

The screen shows a carriage and Cinderella in it. Music is playing (“Horse and carriage”

<https://www.youtube.com/watch?v=iuoh28CUFds>).

Scene 3.

The screen shows the hall of the palace. Music is playing (<https://www.youtube.com/watch?v=xtac0FxEfmQ>). The queen, king, prince and guests come to the ball.

Queen (speaking to the guests of the ball): The ball is on. Let's dance!

King (turning to the guests of the ball): Let's dance a lot today!

Music plays (<https://www.youtube.com/watch?v=xtac0FxEfmQ>). Cinderella arrives in a carriage in a beautiful dress. All the guests look at the girl with admiration.

Queen (addressing the king): Look at that beautiful girl!

King (surprised): She is very nice!

The screen shows the prince and Cinderella.

Prince (approaches Cinderella): Hello, my dream! Let's dance together!

Music is playing

(<https://www.youtube.com/watch?v=bAdRQD-ARCs>).

Cinderella and the prince are dancing together. The clock strikes 12.

Cinderella (confused): It is twelve o'clock and I must run. Bye-bye, my prince. I had fun with you!

Cinderella quickly runs away from the ball, losing one shoe on the way.

Music is playing ("Forever love" <https://www.youtube.com/watch?v=tEIucV9hayI>). The prince picks up Cinderella's shoe and leaves the stage with disappointment. All the guests leave the ball.

Scene 4.

Morning. Music is playing ("Morning Relaxing Music" <https://www.youtube.com/watch?v=wuLKvcn-c7A>).

The room of Cinderella's house is shown on the screen. A prince with guards appears in Cinderella's yard. Stepmother and daughters go out to see who came to their house. At that time, Cinderella sets the table for breakfast. Cinderella's dad sits down at the table.

Prince (to Cinderella's stepmother): I know that you were at the ball yesterday. Try on this shoe, please.

Stepsister 1 sits on a chair and tries to put on a shoe.

Stepsister 1 (displeased): Oh, this shoe is very small!

Stepsister 2 also sits on a chair trying to put on a shoe.

	<p><i>Stepsister2</i> (screaming in annoyance): Oh, I am sad! This shoe is too small!!!</p> <p><i>Prince</i> (looks around and notices Cinderella): Who is that beautiful girl? Dear, come here, please! Try on this shoe!</p> <p><i>Stepmother</i> (annoyedly responsible for Cinderella): But Cinderella did not go to the ball yesterday!</p> <p><i>Father</i> (addressing the prince): Prince, please, give her the shoe!</p> <p>Cinderella's shoe is shown on the screen. The prince is on one knee in front of Cinderella.</p> <p>Cinderella puts on a shoe that fits her. A magical fairy brings her a second shoe. Everyone watches in surprise as Cinderella puts on two shoes.</p> <p><i>Prince</i> (joyfully): I am happy! I love you, dear! I want to marry you.</p> <p><i>Cinderella</i> (with delight): Yes, my lovely.</p> <p>Music is playing (https://www.youtube.com/watch?v=fzl0PDVvEhE).</p> <p>The fairy waves her magic wand and a beautiful dress appears on Cinderella again instead of the old apron.</p> <p>The screen shows Cinderella and the prince dancing.</p> <p>Music is playing (https://www.youtube.com/watch?v=fzl0PDVvEhE).</p>
Closing stage 2 m	T gives the feedback to Ss` performance and gives them little candies and stickers.

